

СЛУ

НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА

1830

Službeni vevnik SR

Makedonije

91001 Skopje
fah 51

2

„СЛУЖБЕН ЛИСТ НА СФРЈ“ излегува во издание на српскохрватски односно хрватскохрватски, словенечки, македонски, албански и унгарски јазик. – Огласи според тарифата – Жиро сметка кај Службата на општественото книговодство 60802-603-21943

Петок, 24 мај 1985

БЕЛГРАД

БРОЈ 26

ГОД. XLI

Цена на овој број е 120 динари. – Претплата за 1985 година изнесува 3.000 динари – Рок за рекламации 15 дена. – Редакција Улица Јована Ристика бр. 1. Пошт. факс 226. – Телефони: Централна 650-155; Уредништво 651-885; Служба за претплата 651-732; Телекс 11756

344.

Врз основа на член 72 од Законот за девизното работење и кредитните односи со странство („Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/77, 61/82, 77/82, 34/83, 70/83 и 71/84), Сојузниот извршен совет донесува

ОДЛУКА

ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ОДЛУКАТА ЗА РАСПОРЕДУВАЊЕ НА ДЕВИЗИТЕ УТВРДЕНИ ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ОРГАНИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА И ЗА ПОТРЕБИТЕ НА ОСТВАРУВАЊЕТО НА ПРАВАТА И ДОЛЖНОСТИТЕ НА ФЕДЕРАЦИЈАТА ЗА 1985 ГОДИНА

1. Во Одлуката за распоредување на девизите утврдени за потребите на органите на федерацијата и за потребите на остварувањето на правата и должностите на федерацијата за 1985 година („Службен лист на СФРЈ“, бр. 5/85 и 14/85) во точка 1 став 1 во одредбата под 1 бројот: „16.044.609.000“ се заменува со бројот: „16.084.609.000“, а во одредбата под 2 бројот: „103.037.027.000“ се заменува со бројот: „102.997.027.000“.

2. Во Распоредот на девизите за 1985 година, кој е составен дел на Одлуката за распоредување на девизите утврдени за потребите на органите на федерацијата и за потребите на остварувањето на правата и должностите на федерацијата за 1985 година, редниот број 9 се менува и гласи:

„9 Сојузен секретаријат за народна одбрана		
Нестоковни плаќања:		
– службени патувања	106.682.000	
– претставништва	306.405.000	
– котизации	5.838.000	
– лекувања во странство	39.571.000	
– специјализации	338.937.000	
– други плаќања	8.109.000	805.542.000
Стоковни плаќања		97.617.228.000
ВКУПНО:		98.422.770.000“

Редниот број 39 се менува и гласи:

„39 Сервис за давање услуги за потребите на репрезентација на сојузните органи		
Нестоковни плаќања:		
– службени патувања	2.338.181	
– други плаќања	45.207.741	47.545.922
Стоковни плаќања		47.962.875
ВКУПНО:		95.508.797“

По редниот број 39 се додава нов реден број 39а, кој гласи:

„39а Авиосервис на сојузните органи

Нестоковни плаќања:		
– службени патувања	1.261.819	
– други плаќања	29.058.259	30.320.078
Стоковни плаќања		27.971.125
ВКУПНО:		58.291.203“

3. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Е.п. бр. 155
13 мај 1985 година
Белград

Сојузен извршен совет

Потпретседател,
Јанез Земљарич, с. р.

345.

Врз основа на член 22 и член 32 став 1 и член 66 став 1 точка 15 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ“, бр. 49/76, 41/81 и 26/84), во согласност со Сојузниот извршен совет, Советот на гувернерите донесува

ОДЛУКА

ЗА ИЗМЕНИ НА ОДЛУКАТА ЗА КАМАТНИТЕ СТАПКИ НА ПЛАСМАНИТЕ ОД ПРИМАРНАТА ЕМИСИЈА

1. Во Одлуката за каматните стапки на пласманите од примарната емисија („Службен лист на СФРЈ“, бр. 33/84, 52/84, 69/84 и 16/85) во точка 2 став 1 процентот: „58%“ се заменува со процентот: „67%“.

Во став 2 во одредбата под 1 процентот: „39%“ се заменува со процентот: „46%“.

Во одредбата под 2 процентот: „41%“ се заменува со процентот: „48%“, а во одредбата под 3 процентот: „43%“ се заменува со процентот: „50%“.

2. Во точка 3 процентот: „71%“ се заменува со процентот: „80%“.

3. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“, а се применува од 20 мај 1985 година.

О. бр. 38
17 мај 1985 година
Белград

Претседател на Советот на гувернерите
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Радован Макиќ, с. р.

346.

Врз основа на член 7 став 2 во врска со член 17 став 7, член 22 и член 66 став 1 точка 15 од Законот за Народната банка на Југославија и за единственото монетарно работење на народните банки на републиките и народните банки на автономните покраини („Службен лист на СФРЈ”, бр. 49/76, 41/81 и 26/84), во согласност со Сојузниот извршен совет, Советот на гувернерите донесува

ОДЛУКА**ЗА ИЗМЕНА НА ОДЛУКАТА ЗА НАДОМЕСТ ЗА КОРИСТЕЊЕ НА ЗАДОЛЖИТЕЛНАТА РЕЗЕРВА ЗА ОДРЖУВАЊЕ НА ДНЕВНАТА ЛИКВИДНОСТ НА БАНКИТЕ И НА ДРУГИ ФИНАНСИСКИ ОРГАНИЗАЦИИ**

1. Во Одлуката за надомест за користење на задолжителната резерва за одржување на дневната ликвидност на банките и на други финансиски организации („Службен лист на СФРЈ”, бр. 33/84, 52/84 и 20/85) во точка 1 став 1 процентот: „0,195%” се заменува со процентот: „0,219%”.

2. Оваа одлука влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”, а се применува од 20 мај 1985 година.

О. бр. 39
17 мај 1985 година
Белград

Претседател на Советот на
гувернерите
гувернер
на Народната банка на
Југославија,
Радован Макиќ, с. р.

347.

Врз основа на член 80 ст. 1 и 2 од Законот за избор и отповик на делегати во Сојузниот собор на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија („Службен лист на СФРЈ”, бр. 5/78 - Пречистен текст), Комисијата за избор и отповик на делегати во Сојузниот собор на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, на седницата одржана на 20 мај 1985 година, откако утврди дека на еден делегат во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ од Социјалистичка Република Србија му престанал мандатот на 14 мај 1985 година, донесе

ОДЛУКА**ЗА РАСПИШУВАЊЕ НА ДОПОЛНИТЕЛЕН ИЗБОР ЗА ЕДЕН ДЕЛЕГАТ ВО СОЈУЗНИОТ СОБОР НА СОБРАНИЕТО НА СОЦИЈАЛИСТИЧКА ФЕДЕРАТИВНА РЕПУБЛИКА ЈУГОСЛАВИЈА ОД СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА СРБИЈА**

1. Се распишува дополнителен избор за еден делегат во Сојузниот собор на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од Социјалистичка Република Србија;

2. Дополнителниот избор ќе се одржи во сите собранија на општините во Социјалистичка Република Србија од 25 јуни до 14 јули 1985 година;

3. Денот на одржувањето на седницата на собранието на општината на која ќе се изврши дополнителен избор за еден делегат во Сојузниот собор го определува претседателот на собранието на општината;

4. Роковите за вршењето на изборните дејствија почнуваат да течат од денот на објавувањето на Одлуката во „Службен лист на СФРЈ”;

5. За спроведувањето на Одлуката ќе се грижат оваа комисија, Републичката изборна комисија и општинските изборни комисији од територијата на Социјалистичка Република Србија.

Бр. 180
20 мај 1985 година
Белград

Комисија за избор и отповик на делегати во Сојузниот собор на Собранието на СФРЈ

Секретар,
Мирко Михајловиќ, с. р.

Претседател,
Таип Таипи, с. р.

348.

Врз основа на член 221 став 1 точка 2 од Законот за основите на безбедноста на сообраќајот на патиштата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 63/80) во спогодба со сојузниот секретар за внатрешни работи, претседателот на Сојузниот комитет за сообраќај и врски пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ИЗМЕНА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА РЕГИСТРАЦИЈА НА МОТОРНИ И ПРИКЛУЧНИ ВОЗИЛА****Член 1**

Во Правилникот за регистрација на моторни и приклучни возила („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/82), во член 8 став 1 точка 2 се менува и гласи:
„2) вкупен број на оски и број на погонски оски”.

Член 2

Во член 26 став 2 се менува и гласи:
„Регистарската таблица за возила на странски трговски, сообраќајни, културни и други претставништва, на странски дописништва и постојани странски дописници, односно на странци - постојани службеници на странски дописништва, содржи ознака на годината за која важи регистрацијата, бројот "20", ознаката „Е” и регистарскиот број на возилото (цртеж бр. 5)”.

Член 3

Списокот на ознаките на регистарските подрачја, што е отпечатен кон Правилникот за регистрација на моторни и приклучни возила и сочинува негов составен дел, се менува и гласи:

„СПИСОК НА ОЗНАКИТЕ НА РЕГИСТАРСКИТЕ ПОДРАЧЈА

1. Аранѓеловац	АЕ	13. Будва	ВD
2. Бања Лука	ВL	14. Бугојно	ВU
3. Бар	ВR	15. Целје	СE
4. Бели Манастир	ВM	16. Цетиње	СT
5. Белград	ВG	17. Чачак	СA
6. Бихаќ	ВI	18. Чаковец	СK
7. Биело Поле	ВP	19. Чаплина	СP
8. Бијелина	ВN	20. Дарувар	DA
9. Битола	ВT	21. Делнице	DE
10. Бјеловар	ВJ	22. Добој	DO
11. Бор	ВO	23. Дубровник	DU
12. Брчко	ВС	24. Гаковица	DJ
		25. Гњилане	GL

26. Горњи Милановац	GM	76. Призрен	PZ
27. Горажде	GŽ	77. Прокупле	PK
28. Горџа	GO	78. Пула	PU
29. Госпик	GS	79. Риека	RI
30. Гостивар	GV	80. Рума	RU
31. Херцег-Нови	HN	81. Сараево	SA
32. Иванград	IG	82. Сисак	SI
33. Јајце	JC	83. Скопје	SK
34. Карловац	KA	84. Славонски Брод	SB
35. Кикинда	KI	85. Славонска Пожега	SP
36. Коњиц	KNJ	86. Смедерево	SD
37. Копер	KP	87. Соколац	SC
38. Копривница	KC	88. Сомбор	SO
39. Котор	KO	89. Сплит	ST
40. Крагуевац	KG	90. Сремска Митровица	SM
41. Краљево	KV	91. Суботица	SU
42. Крањ	KR	92. Светозарево	SV
43. Крапина	KN	93. Шабач	ŠA
44. Крижевци	KŽ	94. Шибеник	ŠI
45. Крушевац	KŠ	95. Штип	ŠT
46. Куманово	KU	96. Тетово	TE
47. Кутина	KT	97. Титоград	TG
48. Лесковац	LE	98. Титов Дрвар	TD
49. Ливно	LI	99. Титова Кореница	TK
50. Лозница	LO	100. Титова Митровица	TM
51. Љубљана	LJ	101. Титово Ужице	TU
52. Макарска	MA	102. Титов Велес	TV
53. Марибор	MB	103. Травник	TR
54. Модрича	MD	104. Требиње	TB
55. Мостар	MO	105. Трстеник	TS
56. Мурска Собота	MS	106. Тузла	TZ
57. Нашице	NA	107. Улцињ	UL
58. Никшиќ	NK	108. Урошевац	UR
59. Ниш	NI	109. Валево	VA
60. Нова Градишка	NG	110. Вараждин	VŽ
61. Нови Пазар	NP	111. Винковци	VK
62. Нови Сад	NS	112. Вировитица	VT
63. Ново Место	NM	113. Високо	VI
64. Огулин	OG	114. Врање	VR
65. Охрид	OH	115. Вршац	VŠ
66. Осиек	OS	116. Вуковар	VU
67. Панчево	PA	117. Задар	ZD
68. Пеќ	PE	118. Загреб	ZG
69. Пирот	PI	119. Заечар	ZA
70. Плевља	PV	120. Зеница	ZE
71. Пожаревац	PO	121. Зрењанин	ZR
72. Прибој	PB	122. Зворник	ZV
73. Прилеп	PP		
74. Приедор	PD		
75. Приштина	PR		

Член 4.

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 964

22 февруари 1985 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за
сообраќај и врски,
Мустафа Пљакиќ, с. р.

349.

Врз основа на член 4 став 2, член 8 став 4 и член 12 став 3 од Законот за основите на безбедноста на транспортот со нафтоводи и гасоводи („Службен лист на СФРЈ“, бр. 64/73), во спогодба со сојузниот секретар за народна одбрана, сојузниот секретар за внатрешни работи, претседателот на Сојузниот комитет за енергетика и индустрија и со претседателот на Сојузниот комитет за труд, здравство и социјална заштита, претседателот на Сојузниот комитет за сообраќај и врски пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ТЕХНИЧКИТЕ УСЛОВИ И НОРМАТИВИ ЗА БЕЗБЕДЕН ТРАНСПОРТ НА ТЕЧНИ И ГАСОВИТИ ЈАГЛЕНОВОДОРОДИ СО МАГИСТРАЛНИ НАФТОВОДИ И ГАСОВОДИ И СО НАФТОВОДИ И ГАСОВОДИ ЗА МЕЃУНАРОДЕН ТРАНСПОРТ

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат техничките услови и нормативи за безбеден транспорт на течни и гасовити јагленоводороди со магистрални нафтоводи и гасоводи и со нафтоводи и гасоводи за меѓународен транспорт, минимумот технички и други податоци што мораат да се водат и рокот за чување на тие податоци и на инвестиционо-техничката документација за тие нафтоводи и гасоводи, како и техничките услови и нормативи за мерките за заштита на луѓето и имотот и за заштита на нафтоводите и гасоводите и на постројките и уредите што се нивни составен дел.

Член 2

Техничките услови и нормативи, како и условите и нормативите за заштитни мерки значајни за безбедноста на транспортот со нафтоводи и гасоводи од член 1 на овој правилник се применуваат при проектирањето, изградбата и испитувањето на магистрални нафтоводи и гасоводи и на нафтоводи и гасоводи за меѓународен транспорт.

Член 3

Под магистрални нафтоводи и гасоводи, во смисла на овој правилник, се подразбираат нафтоводи и гасоводи со кои се врши внатрешен транспорт, и тоа:

1) нафтоводи за транспорт на сурова нафта од прирабницата на растоварниот уред во луката до влезната прирабница на резервоарскиот простор на рафинеријата односно потрошувачот, или од испратните станици на нафтните полиња до резервоарскиот простор на рафинеријата;

2) продуктоводи за транспорт на нафтени деривати од резервоарскиот простор на производителот до резервоарскиот простор на потрошувачот;

3) гасоводи за транспорт на гас од испратните станици на нафтно-гасните полиња или од производствените постројки на гас до приклучокот на гасодистрибутивната мрежа во градовите или во индустриски односно други постројки, вклучувајќи ги и мернорегулационите станици;

4) нафтоводи и гасоводи за транспорт на сурова нафта, гас или нивни деривати, што се наоѓаат на територијата на две или повеќе републики и автономни покраини.

Под нафтоводи и гасоводи за меѓународен транспорт, во смисла на овој правилник, се подразбираат нафтоводи и гасоводи чиј почеток и крај (терминали) се наоѓаат на територијата на други држави, а еден нивни дел на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, како и нафтоводи и гасоводи чиј почеток односно крај се наоѓа на територијата на Социјалистичка Федеративна Република Југославија, а крајот односно почетокот на територијата на друга држава.

Член 4

Составни делови на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите, во смисла на овој правилник, се: пумпните и компресорските станици, чистачките станици, помошните резервоари и садовите под притисок, блок-станциите по должината на трасата, уредите за катодна заштита, арматурите, растоварните станици, издишните станици, мерните станици, регулационите станици и мернорегулационите станици, други соодветни постројки и уреди и телекомуникационата мрежа која служи исклучително за потребите на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите.

Член 5

Изразите употребени во овој правилник ги имаат следните значења:

1) нафта е сурова нафта и нафтени производи според класификацијата на запалноста што е дефинирана во JUS Z.C0.007, групи I, II и IIIA;

2) гас е природен гас и сите видови гасови за горење, освен пропан и бутан;

3) цевка е цевен елемент фабрички изработен според соодветните стандарди, со кои се пропишани димензиите и квалитетот на материјалот;

4) цевовод е функционално споена низа цевки што се поставени во конечна положба со потребната арматура и опрема на цевките;

5) нафтовод е цевовод опремен со потребните делови и уреди што служат за транспорт на нафта;

6) продуктовод е цевовод опремен со потребните делови и уреди кои служат за транспорт на нафтени продукти според класификацијата на запалноста што е дефинирана во JUS Z.C0.007, групи I, II и IIIA;

7) гасовод е цевовод опремен со потребните делови и уреди што служат за транспорт на гас;

8) пумпна станица за нафта е станица опремена со пумпи, потребна арматура и уреди за пораст на притисокот што е потребен за транспорт на нафта со нафтовод;

9) компресорска станица за гас е станица опремена со компресори, потребна арматура и уреди за пораст на притисокот што е потребен за транспорт на гас со гасоводи;

10) блок станица е станица на нафтовод, гасовод или продуктовод опремена со затворачки органи (вентили, славини, шибери, затворачи и сл.), со потребна арматура и уреди за затворање и празнење на одделни делови на нафтоводот односно гасоводот;

11) чистачка станица е станица на нафтовод, гасовод или продуктовод опремена со потребна арматура и уреди, што служи за испраќање и прифаќање на чистачките на цевоводот;

12) сепаратор за нафта е уред што е технолошки врзан за нафтоводот и служи за собирање и одвојување на нафтата од водата;

13) сепаратор за гас е сад под притисок, со арматура и уреди, што е технолошки врзан со гасоводот и служи за издвојување на течност и нечистотија од гасот;

14) одвојувач на течност е конструктивен дел на гасоводот опремен со потребна арматура, што служи за собирање и издвојување на течност од гасоводот;

15) мерна станица е станица опремена со арматура и уреди за мерење на протекот, температурата и притисокот на гасот или нафтата, технолошки споена со нафтоводот односно гасоводот;

16) регулациона станица е станица опремена со уреди и опрема, што служи за редукција и регулација на притисокот на гасот, технолошки споена со гасоводот;

17) мернорегулациона станица е станица опремена со уреди и опрема за мерење и регулација на протекот, притисокот и температурата на гасот, технолошки споена со гасоводот;

18) резервоар за нафта – атмосферски е резервоар или сад чиј работен притисок е еднаков на атмосферскиот притисок и не преминува вредност од 4 m bar натпритисок или потпритисок;

19) резервоар со низок притисок за нафта е резервоар чиј работен притисок изнесува од 4 m bar до 1 m bar натпритисок;

20) притисок е физичка големина настаната со дејство на сила врз определена површина, изразена во бари (натпритисок);

21) сметковен притисок е максимален работен натпритисок добиен според формулата и дефинициите од член 24 на овој правилник;

22) максимален притисок е максимален натпритисок што може да се појави на која и да е точка на нафтоводот или гасоводот во погон или за време на испитување;

23) минимална граница на развлекувањето е границата на развлекувањето на материјалот на цевките, што производителот ја гарантира како минимална;

24) перифериско напрегање е напрегање во материјалот на сидот на цевките предизвикано со внатрешниот притисок на медиумот во цевката;

25) максимален испитен притисок е максимален внатрешен натпритисок на испитниот медиум дозволен со овој правилник, при испитување за определен материјал и локација;

26) максимален работен притисок е максимален натпритисок под кој смее да работи нафтоводот, гасоводот или продуктоводот;

27) зони на опасност се делови од просторот во кои се наоѓаат или постои можност да се најдат запални или експлозивни смеси на пареи на течности и воздух односно гас и воздух;

28) работен појас е минимален простор по должината на трасата на нафтоводот, гасоводот и продуктоводот потребен за нивна непричечена и безбедна изградба;

29) заштитен појас на населени згради е просторот околу деловни и станбени згради, широк 30 m, сметајќи од надворешните рабови на зградите;

30) заштитен појас на објект е просторот околу објектот во кој нафтоводот или гасоводот влијаат врз сигурноста на тој објект;

31) заштитен појас на нафтовод, гасовод и продуктовод е простор широк од по 200 m од секоја страна на цевоводот, сметајќи од оската на цевоводот, во кој други објекти влијаат врз сигурноста на нафтоводот, гасоводот или продуктоводот;

32) единица на појасот на нафтовод, гасовод и продуктовод е појасот на цевоводот во должина од 1 km;

33) пружен појас е просторот меѓу железничките колосеци, како и просторот покрај крајните колосеци, на растојание од 8 m, а ако железничката пруга минува низ населено место, на растојание од 6 m, сметајќи од оската на крајниот колосек;

34) патен појас е земјишниот појас (простор) од обете страни на патот, надвор од населба, широк најмалку 1 m, сметајќи од линијата што ја формираат крајните точки на напречните профили на патот, како и воздушниот простор над коловозот во височина од 7 m.

II. ЛОКАЦИЈА

1. Локација на нафтовод, гасовод и продуктовод

Член 6

Нафтоводи, гасоводи и продуктоводи, по правило, се изградуваат надвор од населени места, оградени комплекси на работни организации, железнички станици, морски и речни пристаништа, заштитни подрачја за води за пиење и лековити води и воени објекти. При изборот на трасата, при проектирањето и изградбата на нафтовод, гасовод и продуктовод мора да се обезбеди стабилност на цевоводот и заштита на луѓето и имотот и да се спречи можноста за штетни влијанија на цевоводот врз околината.

Член 7

Инвестиционо-техничката документација според која се изградуваат нафтоводи и гасоводи мора да биде израбо-

тена во согласност со просторните планови на подрачјето на кое треба да се изгради нафтоводот, гасоводот и продуктоводот.

Член 8

Во појасот широк од 5 m на една и друга страна, сметајќи од оската на цевоводот, е забрането да се садат растенија чии корени достигнуаат длабочина поголема од 1 m, односно за кои е потребно земјиштето да се обработува подлабоко од 0,5 m.

Член 9

Во појасот широк 30 m лево и десно од оската на гасоводот, по изградбата на гасоводот, е забрането да се градат згради наменети за домување или престој на луѓе, без оглед на степенот на сигурноста со кој е изграден гасоводот и без оглед на тоа во која класа е распореден појасот на цевоводот.

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член, згради наменети за домување или престој на луѓе можат да се градат во појас потесен од 30 m ако градбата веќе била предвидена со урбанистичкиот план пред проектирањето на гасоводот и ако се применат посебни мерки за заштита, со тоа што најмалото растојание на населената зграда од гасоводот мора да биде, и тоа:

- 1) за пречник на гасоводот до 125 mm – 10 m;
- 2) за пречник на гасоводот од 125 mm до 300 mm – 15 m;
- 3) за пречник на гасоводот од 300 mm до 500 mm – 20 m;
- 4) за пречник на гасоводот поголем од 500 mm – 30 m.

Член 10

При проектирањето на нафтовод, гасовод и продуктовод мора да се земе предвид густината на населеноста на подрачјето на кое ќе бидат изградени нафтоводите, гасоводите или продуктоводите. Густината на населеноста се определува во заштитниот појас на цевоводот во ширина од по 200 m од секоја страна, сметајќи од оската на цевоводот, и во должина на единицата на појасот на цевоводот.

Според густината на населеноста, појасите на цевоводите се распоредуваат во четири разреда, и тоа:

1) во I разред – појасот на цевовод на кој на единица појас на цевоводот се наоѓаат до шест станбени згради пониски од четири ката;

2) во II разред – појасот на цевовод на кој на единица појас на цевоводот се наоѓаат повеќе од шест, а помалку од дваесет и осум станбени згради пониски од четири ката;

3) во III разред – појасот на цевовод на кој на единица појас на цевоводот се наоѓаат дваесет и осум или повеќе станбени згради пониски од четири ката, или на кој се наоѓаат деловни, индустриски, услужни, школски, здравствени и слични згради и јавни површини, како што се: игралишта, шеталишта, рекреациони терени, отворени сцени, спортски терени, сајмишта, паркови и слични површини, на кои трајно или повремено се задржуваат повеќе од дваесет луѓе, а се наоѓаат на оддалеченост помала од 100 m од оската на цевоводот;

4) во IV разред – појасот на цевовод на кој на единица појас на цевоводот преовладуваат четворокатни или повеќекатни згради.

Член 11

При премин на цевоводот од појас од повисок разред во појас од понизок разред, мораат да се обезбедат условите пропишани за појасот од повисок разред, и тоа на должина од 200 m по должината на цевоводот, сметајќи од последниот објект од појасот од повисок разред ако е тој објект четворокатна или повеќекатна станбена зграда или група станбени згради, односно на должина од 100 m, сметајќи од последниот објект од појасот од III разред.

2. Локација на постројките и уредите кои се составен дел на нафтовод и продуктовод

Член 12

Пумпните станици за нафта, чистачките станици и блок-станциите мораат да бидат поставени во согласност со условите што се дадени во следната табела:

Табела 1

Постројки и уреди кои се составен дел на нафтовод и продуктовод	Средства и опрема за гаснење на пожар	Најмало растојание од граничната линија на соседниот посед односно од крајниот надворешен раб на патниот или пружниот појас до станицата, во метри	Најмало растојание од објектот односно од крајниот надворешен раб на патниот или пружниот појас на сопствен имот до станицата, во метри
1	2	3	4
Пумпни станици за нафта	Рачни пожарникарски апарати S – 9 и превозни S – 50	30 m	7,5 m
Чистачки станици	„	30 m	3,0 m
Блок-станци	„	30 m	3,0 m

Другите услови за локација на постројките и уредите кои се составен дел на нафтовод и продуктовод, се утврдени со одредбите на член 27 од овој правилник.

Член 13

Помошниот надземен резервоар за складирање на сува нафта и нафтени производи од групата I, II и IIIA,

чиј напон на пареата не е поголем од 17,2 m баг натпритисок, а е изведен со ослабен спој меѓу покривот и обвивката или е опремен со дишен вентил кој не дозволува зголемување на притисокот над 17,2 m баг натпритисок, мора да биде поставен во согласност со условите што се дадени во следната табела:

Табела 2

Тип на резервоарот	Средства и опрема за гаснење пожар	Најмало растојание од граничната линија на соседниот сосед односно од крајниот надворешен раб на патниот или пружниот појас до резервоарот, во метри	Најмало растојание од објектот односно од крајниот надворешен раб на патниот или пружниот појас на сопствен имот до резервоарот во метри
1	2	3	4
Вертикален резервоар со ослабен спој на покривот и обвивката	Систем за гаснење со пена или инертен гас	Зафатнина до 2000 m ³ најмалку 430 m	Зафатнина до 2000 m ³ најмалку 5 m
	Ладење на обвивката со распрскана вода	Зафатнина до 2000 m ³ најмалку 30 m	Зафатнина до 2000 m ³ најмалку 10 m

Член 14

Растојанието меѓу два резервоара чија вкупна зафатнина изнесува најмногу 300 m³ не смее да биде помало од 1 m.

Член 15

Растојанието меѓу два резервоара за складирање на сурова нафта и нафтени производи од групата I, II и IIIA не смее да биде помало од една шестина од збирот на нивните пречници.

Ако пречникот на еден резервоар е помал од половина на пречник на соседниот резервоар, оддалеченоста меѓу тие два резервоара не смее да биде помал од половина пречник на помалиот резервоар.

Растојанието меѓу два резервоара за сурова нафта поставени на нафтовод, на издвоено осамено место, чија

вкупна зафатнина изнесува 500 m³, не смее да биде помало од 1 m.

Член 16

Ако резервоарот се поставува на трусно или растресито подрачје или на подрачје подложно на поплавување, мораат да се преземат додатни градежни мерки за заштита.

3. Локација на постројките и уредите како составни делови на гасовод

Член 17

Сите постројки и уреди на гасоводот мораат да бидат изведени според условите дадени во следната табела.

Табела 3

Објекти	Мернорегулациона станица				Компресорски станици	Блокадни вентили со издувување	Чистачки станици
	Во објекти од цврст материјал		Под натстрешница и на отворен простор	За сите капацитети			
	до 30.000 m ³ /h	над 30.000 m ³ /h					
1	2	3	4	5	6	7	
Станбени и деловни згради	15	25	30	100	30	30	
Производствени фабрички згради, работилници	15	25	30	100	30	30	
Складишта на запални течности	15	25	30	100	30	30	
Електрични неизолирани надземни водови	За сите случаи: височина на столбот на далноводот + 3 m						
Трафо станици	30	30	30	30	30	30	
Железнички пруги и објекти	30	30	30	30	30	30	

1	2	3	4	5	6	7
Индустриски колосеци	15	15	25	25	15	15
Автопатишта	30	30	30	30	30	30
Магистрални патишта	20	20	30	20	30	20
Регионални и локални патишта	10	10	10	10	10	10
Други патишта	6	10	10	10	15	10
Водотеци	5	5	5	20	5	5
Шеталишта, паркиралишта	10	15	20	15	30	30
Други градежни објекти	10	15	20	30	15	15

Сите растојанија во табелата бр. 3 се дадени во метри, сметајќи од објектите, кај железничките пруги – од крајниот раб на пружниот појас, а кај јавните патишта – од крајниот раб на патниот појас.

Условите дадени во табела 3 на овој член не се однесуваат на мерните, регулационите и мернорегулационите станици изградени на постојните градежни објекти или до ѕидот на градежни објекти.

За постројките од став 3 на овој член ќе се применуваат условите пропишани во став 2 на член 80 од овој правилник.

4. Зони на опасност за постројки и уреди што се составни делови на нафтови и продуктови

Член 18

Зоните на опасност за постројки и уреди што се составни делови на нафтови и продуктови мораат да одговараат на нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди.

5. Зони на опасност за постројки и уреди што се составни делови на гасоводи

Член 19

Зони на опасност за постројките и уредите што се составни делови на гасовод се деловите на просторот во кои се врши транспорт и складирање на запални гасови. Зависно од степенот на опасност од избувнување и ширење на пожар и експлозија, зоните на опасност се делат на:

- зона на опасност 0;
- зона на опасност 1;
- зона на опасност 2.

Зона на опасност 0 е просторот во кој е трајно присутна експлозивна смеса на запален гас и воздух.

Зона на опасност 1 е просторот во кој можат, при нормална работа, да се појават запални или експлозивни смеси на воздух и гас.

Зона на опасност 2 е просторот во кој можат да се појават запални или експлозивни смеси на воздух и гас, но само во ненормални услови на работа.

Под ненормални услови на работа се подразбираат: пропуштање на затиначите на цевоводот, прскање на цевките или сатовите, кршење на електромоторите и пумпите, пожар што може да ги загрози постројките и уредите на гасоводот и други непредвидени настани во текот на работата на гасоводот.

Во зоните на опасност не смеат да се наоѓаат материји и уреди што можат да предизвикаат пожар или да овозможат негово ширење.

Член 20

Во зоните на опасност е забрането:

- да се работи со отворен пламен;
- да се внесува прибор за пушење;
- да се работи со алат и уреди што можат, при употребата, да предизвикаат искра, доколку во просторот на зоната на опасност е утврдено присуство на експлозивни смеси;
- присуство на возила кои при работата на погонскиот уред можат да предизвикаат искра;
- користење на електрични уреди што не се во согласност со нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди за противексплозивна заштита;
- оставање запални материји;
- држење на материји што се подложни на самозапаљување.

При вршењето работи во зоните на опасност користникот на постројките и уредите мора да преземе потребни мерки за безбедност за да се одбегнат пожари и експлозии.

Член 21

Графички приказ на зоните на опасност е даден во прилогот на овој правилник и е негов составен дел.

III. КОНСТРУКЦИЈА

1. Конструкција на нафтови, гасоводи и продуктови

Член 22

За изградба на магистрални нафтови, гасоводи и продуктови можат да се употребат само челични цевки од јаглеродни или нисколегирани челици со димензии и по квалитет што одговара за транспорт на нафта, продукти на нафта или гас. Избор на цевките и на материјалот за цевки мора да се изврши според важечките нормативи и стандарди, така што да се одржи структуралниот интегритет на цевоводот под температура и под други услови што можат да се предвидат, да се обезбеди отпорност на мате-

ријалот на медиумот што се транспортира и да се обезбеди херметичност и еластичност на системот.

За нафтови, гасови и продуктови мораат да се употребуваат исклучително стандардни челични цевни елементи, како што се: колена, лакови, Т-парчиња, премини, капи и други елементи за челно и бочно заварување на цевките, изработени од ист или соодветен материјал. Притисокот на разорување на цевниот елемент мора да биде поголем од притисокот на разорување на цевката со која е споен елементот.

Покрај стандардните елементи од став 2 на овој член во цевоводот можат да се вградуваат лакови изработени со ладно свиткување на цевка, со тоа што не е дозволено вградување на збркани или сплескани лакови.

Член 23

Дебелината на ѕидот на цевките за нафтови, гасови и продуктови мора да биде таква што цевката покрај внатрешниот притисок на нафтата, продуктите на нафта односно гас, да може да ги издржи и сите надворешни оптоварувања на кои е изложена, ако тие не се на соодветен начин отстранети.

Цевките на нафтовите, гасовите и продуктовите мораат да бидат на соодветен начин заштитени од надворешни оптоварувања и тоplotни влијанија, така што да е овозможена нивна дилатација.

Член 24

Сметковниот притисок се пресметува според следната равенка: $P = \frac{20 \times k \times t}{D \times s} \times V \times T$

каде што е:

P = сметковен притисок (bar);

k = минимална граница на развлекувањето ($N/mm^2 = MPa$);

D = надворешен пречник на цевката (mm);

t = дебелина на ѕидот на цевката (mm);

s = коефициент на сигурност

= $\frac{\text{(минимална граница на развлекувањето)}}{\text{(максимално дозволено перифериско напрегање)}}$

V = фактор на надолжниот и спиралниот вар (задолжително = 1);

T = фактор температура.

Додатокот на дебелината на ѕидот на цевката, што се додава заради преземање на надворешните оптоварувања, не смее да се зема во равенката за пресметување на сметковниот притисок.

При определувањето на сметковниот притисок за нафтовите и продуктовите треба да се изврши пресметка на хидрауличниот удар.

Член 25

Коефициентот на сигурност s од член 24 на овој правилник мора да се земе за пресметување на сметковниот притисок за одделни појаси на цевоводот и изнесува:

Појаси на цевоводот	Гасоводи	Нафтови и продуктови
За појас од I разред	1,4	1,4
За појас од II разред	1,7	1,4
За појас од III разред	2,0	1,4
За појас од IV разред	2,5	1,4
За заштитен појас на населени згради	2,5	2,5

По исклучок од одредбата на став 1 од овој член коефициентот на сигурност s мора да се зема за пресметување на сметковниот притисок во следните вредности:

- 1,7 - за гасоводи што минуваат под локални патишта, со вградена заштитна цевка и без неа во појаси од I и II разред;
  - за нафтови и продуктови кога поминуваат под сите сообраќајници, освен под железнички пруги, во појаси од сите разреди;
  - при паралелно водење на гасоводи покрај сообраќајници во појаси од I и II разред;
  - при паралелно водење на нафтови и продуктови покрај сообраќајници во појаси од сите разреди;
- 2,0 - за гасоводи што поминуваат под регионални и магистрални патишта, освен автопатишта, со вградена заштитна цевка и без неа во појаси од I, II и III разред;
  - за гасоводи, нафтови и продуктови што поминуваат под реки и канали, во појаси од I, II и III разред;
  - за делови на гасоводи кај надземни премини, паралелно надземно водење со сообраќајници и за сите видови гасни станици, во појаси од I, II и III разред;
  - за нафтови и продуктови што поминуваат низ карстни подрачја;
  - за нафтови, гасоводи и продуктови што поминуваат низ заштитни зони на црпишта на вода за пиење;
  - за нафтови и продуктови што поминуваат под железнички пруги во должина од 20 m, сметајќи од оската на крајниот колосек;
- 2,5 - за гасоводи што поминуваат под автопатишта, со заштитна цевка и без неа, во појаси од сите разреди;
  - за гасоводи што поминуваат под железнички пруги, во појаси од сите разреди;
  - за гасоводи што поминуваат под која и да е сообраќајница, во појас од IV разред;
  - за сите надземни делови на гасоводи и гасни станици, во појас од IV разред;
  - за премини на нафтови, гасоводи и продуктови преку водотоци и канали, ако се поставуваат на друмски и железнички мостови, во појаси од сите разреди.

При поминување на нафтовод, гасовод и продуктовод преку поголеми наклони на теренот мора да се изработи посебна пресметка на сите сили што дејствуваат врз цевоводот и да се предвиди анкерирање на цевоводите, а при поминување преку лизгав терен мора, врз основа на геолошко испитување на земјиштето, да се изврши санација на лизгалиштето и да се изработи детален проект за вградување на цевоводот.

Член 26

При пресметувањето на сметковниот притисок, за факторот температура на нафтата (T), на продуктите на нафта или на гас се земаат следните вредности, и тоа:

Температура на нафтата или гасот	Фактор температура (T)
до 120°C	1,000
- од 120°C до 150 °C	0,965
- од 150°C до 175°C	0,935
- од 175°C до 200°C	0,905
- од 200°C до 225°C	0,875

Член 27

Ако нафтоводот, гасоводот и продуктоводот поминуваат во близина на други објекти или се паралелни со тие објекти, растојанието не смее да биде:

- помало од 5 m, од регионални и локални патишта, сметајќи од надворешниот раб на патниот појас;

- помало од 10 m, од магистрални патишта, сметајќи од надворешниот раб на патниот појас;
- помало од 20 m, од автопатишта, сметајќи од надворешниот раб на патниот појас;
- помало од 20 m, од железничка пруга, сметајќи од границата на пружниот појас;
- помало од 30 m, од надземни делови на цевоводи, сметајќи од надворешниот раб на патниот појас односно од границата на пружниот појас, освен ако цевоводот е поставен на друмски или железнички мост;
- помало од 15 m, од индустриски колосеци, сметајќи од оската на крајниот колосек;
- помало од 1 m (мерено хоризонтално), од градежни објекти, сметајќи од темелите на објектот, под услов да не се загрозува стабилноста на објектот;
- помало од 50 cm, од други подземни инсталации и мелиорациони објекти, сметајќи од надворешниот раб на цевоводот до надворешниот раб на инсталацијата или објектот;
- помало од 10 m, од регулирани водотоци и канали, сметајќи од ножего на насипот.

Ако цевоводот поминува во близина на нерегулирани водотеци, бунари, извори и изворишни подрачја, како и ако е паралелен со водотоци, потребно е да се прибави согласност од организациите и органите надлежни за работи на водостопанството, а ако поминува во близина на електроенергетски постројки и водови, растојанието мора да биде во согласност со нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди.

Член 28

Изградба на премини на нафтоводи, гасоводи и продуктоводи преку железничка пруга и железнички мост не е дозволена, освен во посебни случаи во кои мора да се прибави посебна согласност од надлежните органи или организации на здружен труд кои управуваат со пругата или мостот.

Член 29

Ако цевоводот се поставува под сообраќајница, со прокопување на таа сообраќајница, тој се положува без заштитна цевка, со двојна антикорозиона изолација која мора да се изведе за 10 m, десно и лево, сметајќи од надворешниот раб на патниот појас. Под електрифицирани железнички пруги мора да биде изработена двојна изолација на цевоводот во должина од 50 m лево или десно, сметајќи од границата на пружниот појас. Во ровот под сообраќајницата, цевоводот без заштитна цевка мора да биде положен во постилка од ситен песок дебела најмалку 15 cm околу цевката. Дебелината на сидот на цевката на цевоводот мора да биде пресметана на сите надворешни сили до чие дејство може да дојде.

Ако цевоводот се поставува под сообраќајница со дупчење на ров под таа сообраќајница, мора да се употреби заштитна цевка со соодветна цврстина и со пречник кој е најмалку за 100 mm поголем од надворешниот пречник на цевоводот.

Должината на заштитната цевка на цевоводот под сообраќајница кај јавни патишта мора да биде поголема од широчината на коловозот за по 1 m од едната и од другата страна, сметајќи од надворешниот раб на патниот појас, а кај железничка пруга должината на заштитната цевка мора да биде поголема од широчината на пругата за по 5 m и од едната и од другата страна, сметајќи од оската на крајниот колосек, односно за по 1 m, сметајќи од ножего на насипот.

Член 30

Заштитните цевки што се поставуваат заради преземање на надворешните оптоварувања мораат да се пресметаат на цврстина според максималното оптоварување што е можно на тој дел од сообраќајницата.

Цевоводот во заштитната цевка мора да се вовлече така што да не се оштети неговата антикорозиона изолација и мора да биде поставен на изолирани подлошки заради спроведување на катодна заштита.

Краевите на заштитната цевка мораат да бидат затворени.

Во заштитната цевка, на едниот или на обата краја, мора да се вгради контролна цевка со пречник од најмалку 50 mm, заради контролирање на евентуалното пропуштање на гас во меѓупросторот на заштитната цевка и гасоводот.

Контролните цевки на цевоводот мораат да бидат извлечени надвор од патниот појас на растојание најмалку 5 m од работ на крајната коловозна лента односно надвор од пружниот појас – на растојание најмалку 10 m од оската на крајниот колосек, со отвори свртени надолу и поставени на височина од 2 m над површината на почвата.

Член 31

При вкрстување на нафтоводи, гасоводи и продуктоводи со сообраќајници, водотоци и канали, аголот меѓу оската на цевоводот и оската на пречката мора да изнесува меѓу 90° и 60°. За да се изведе вкрстување под агол помал од 60° мора да се прибави согласност од надлежните органи. При вкрстување со железничка пруга не е дозволен агол помал од 60°.

Минималната длабочина на вкопувањето на цевоводот, мерена од горниот раб на цевоводот, мора да изнесува, и тоа:

Појас на цевоводот	Минимална длабочина на вкопувањето	
	А	Б
во појас од I разред	80 cm	50 cm
во појас од II, III и IV разред	100 cm	60 cm
во заштитен појас на населени згради	110 cm	90 cm

Минималната длабочина на вкопувањето на цевоводот, мерена од горниот раб на цевката, при совладување на пречка, мора да изнесува, и тоа:

Појас на цевоводот	Минимална длабочина на вкопувањето	
	А	Б
- од дното на одводни ископи на сообраќајници	100 cm	60 cm
- од дното на регулирани корита на водени текови	100 cm	50 cm
- од горниот раб на патот	135 cm	135 cm
- од горниот раб на прагот на железничка пруга	150 cm	150 cm
- од горниот раб на прагот на индустриски колосек	100 cm	100 cm
- од дното на нерегулирани корита на водени текови	150 cm	100 cm

За подрачјата на кои се планира мелиорациона мрежа мораат да се прибават услови од корисниците на обработливите површини.

Вредностите дадени во колоната „Б“ се применуваат на терените на кои за изработка на ров е потребен експлозив, а за сите други терени се применуваат вредностите дадени во колоната „А“.

Член 32

При проектирањето и изведувањето на цевовод мора да се води сметка за тоа цевоводот да биде доволно елас-

тичен за да може да ги преземе топлотните напрегања што можат да се јават во цеководот и во неговите делови, и да овозможи слободна дилатација на цевката.

Член 33

За нафтоводи, гасоводи и продуктоводи мораат да се употребат челични затворачки органи (вентили, славини, шибери, затворачи и сл.), прирабници и прирабнички споеви, кои според конструкцијата и квалитетот на материјалот се наменети за транспорт на нафта и гас, а се изработени според соодветни нормативи и стандарди.

Ако затворачките органи се вградуваат под земја, мораат да се спојат со цеководот со заварување. Ако во подземен цековод се вградуваат затворачки органи со прирабнички споеви, мораат да се постават во бетонско окно со доволни димензии за да може да се врши контрола и ракување со тој затворачки орган.

Затворачките органи вградени под земја мораат да бидат опремени со продолжено вретено со доволна должина за рачката или редуكتورот за ракување да биде на височина од 80 см над површината на теренот.

Член 34

Затворачките органи што треба за време на погонот да се подмачкуваат мораат да бидат вградени така што сите мацкалки лесно да се достапни. Кај подземно вградените затворачки органи мацкалките мораат да бидат извлечени над земјата и со затворачките органи споени со челични цевки со висок притисок што се прицврстени на продолжението на вретеното.

Член 35

Подземниот и надземниот цековод, на местото на спојување со друг цековод, како и на местото на излегување на цеководот на површината на почвата, мораат да имаат цврста потпирка за да се спречи поместување на приклучокот.

Потпирката на надземниот цековод мора да биде изработена од негорлив материјал и изведена така што да обезбедува слободно истегање на цеководот.

Член 36

Заради преземање на дилатациите на цеководот што можат да настанат поради топлотни влијанија, во цеководот мораат да се вградат еластични елементи (лири) или цеководот мора да биде положен така што со својата еластичност да може да ги преземе издолжувањата односно скртувањата на цеководот.

Напрегањето во материјалот на цевката не смее да ја преминува дозволената граница на напрегање за одделен разред на појаси, а кај надземното изведување на гасоводот, цеководот мора да се пресмета на извивање и свиткување.

На гасоводите е забрането употреба на лизгави компензатори со затиначи.

Член 37

Цевките и нивните елементи за приклучување на инструментите мораат да бидат изработени од материјали што можат да го издржат максималниот работен притисок и температура на цеководот.

Споевите на цевките, како и споевите на цевките и на нивните елементи за приклучување на инструментите мораат да бидат изведени на начин што одговара на максималниот работен притисок и температури.

Деловите на цеководот за приклучување на инструментите во кои може да се појави вода или кондензат мораат со греене или на некој друг соодветен начин да бидат заштитени од замрзнување и мораат да бидат опремени со елементи за испуштање на течност.

Ако гасот содржи прашина, инструменталните и импулсните водови мораат да бидат опремени со погоден филтер за прашина.

Цевките и нивните елементи за приклучување на регулаторот и вентилот на сигурност мораат да бидат така изведени и заштитени да не дојде до оштетувања кои би го оневозможиле дејството на тие уреди и би дозволиле пречекорување на работниот притисок.

Член 38

Гасоводот кој е споен со извор на гас на начин што овозможува притисокот во гасоводот да го премине максималниот работен притисок поради грешка во системот на регулација, мора да биде опремен со вентил на сигурност, со издувен систем изведен надвор од просторијата во слободна атмосфера.

Вентилот на сигурност од став 1 на овој член кој спречува пречекорување на максималниот работен притисок во гасоводот, мора да биде со соодветен капацитет и дотеран така што притисокот во гасоводот да не може да порасне повеќе од:

- 50% од максималниот работен притисок кој изнесува до 0,5 бар

- 0,5 бар од максималниот работен притисок кој изнесува од 0,5 до 3 бар

- 15% од максималниот работен притисок кој изнесува од 3 до 60 бар

- 10% од максималниот работен притисок кој изнесува повеќе од 60 бар

и да не биде поголем од притисокот кој би предизвикал перифериско напрегање на цевката поголемо од 75% од минималната граница на развлекувањето.

2. Помошни надземни резервоари

Член 39

Конструкцијата на помошните надземни метални резервоари мора да биде во согласност со важечките прописи за челични конструкции и надземни резервоари.

Член 40

Обвивките на помошните надземни резервоари мораат да бидат непропустливи и постојани на складираните течности и на нивните пари во резервоарот и изградени од материјал отпорен на механички и термички напрегања, како и на хемиски дејствувања што можат да се појават при употребата на резервоарот. За изградба на обвивката се употребува челик или друг материјал кој е постојан на дејствувањето на складираната течност.

Член 41

Темелите на помошниот надземен резервоар мораат да бидат изведени во согласност со прописите за градежното фундаирање, така што да се оневозможи нерамномерно слегање на резервоарот.

Член 42

Потпорниците на резервоарот мораат да бидат од бетон, тула или челик заштитен од дејствување на високи температури (отпорност против пожар предвидена најмалку за 2 часа) и корозија, и мораат да бидат поставени врз темели заради спречување на нивно навалување или поместување.

Член 43

Заради прифаќање на случајно испуштени запални течности и заради заштита на околното земјиште, водени текови, патишта и други објекти, околу резервоарот мораат да се изградат заштитни базени. Наместо заштитен базен може да се изгради дренажен систем, ако тоа го одобри надлежниот републички односно покраински орган.

Член 44

Зафатнината на заштитниот базен, кој опфаќа само еден резервоар, мора да биде еднаква на најголемото дозволено полнење на резервоарот.

Член 45

Ако заштитниот базен опфаќа повеќе од еден резервоар, неговата зафатнина се добива кога од вкупната зафатнина на сите резервоари ќе се одземе зафатнината на резервоарот под горниот раб на насипот или сидот, не сметајќи ја зафатнината на најголемиот резервоар.

Член 46

Заштитниот базен во кој се сместени два или повеќе резервоара со ослабен спој меѓу покривниот лим и обвивката, во кои се складира сурова нафта и продукти на нафта, мора да биде со преградни сидови и дренажни канали поделен така што секој резервоар со зафатнина поголема од 1.500 m³ или група резервоари со вкупна зафатнина до 2.500 m³ да биде во еден преграден дел, со тоа што зафатнината на кој и да е резервоар односно група резервоари да не биде поголема од 1.500 m³.

Член 47

Заштитниот базен во кој се сместени два или повеќе резервоара за складирање на сурова нафта и продукти на нафта, а на кој не се однесуваат одредбите на член 46 од овој правилник, мора да биде поделен со преградни сидови и дренажни канали така што секој резервоар со зафатнина поголема од 350 m³ или група резервоари со вкупна зафатнина од 500 m³ да биде во еден преграден дел, со тоа што зафатнината на кој и да е резервоар односно група резервоари да не биде поголема од 350 m³.

Член 48

Внатрешната површина на заштитниот базен мора да биде изградена од непропустлив материјал, а сидовите мораат бидат изработени така што да поднесат поли хидростатички притисок.

Член 49

Сидовите на заштитниот базен не смеат да имаат отвори, освен за цевоводите, со тоа што просторот меѓу сидовите на базенот и цевоводот да биде исполнет со материјал постојан на висока температура. Сидовите на заштитниот базен мораат да бидат оддалечени најмалку 5 m од другите постројки на нафтоводот.

Член 50

Резервоарите, зависно од типот, мораат да имаат опрема, и тоа:

- 1) издишно луле;
- 2) издишен вентил;
- 3) сигурносен вентил;
- 4) сигурносна издишка;
- 5) запирач на пламен;
- 6) покажувач на нивото на течноста;
- 7) приклучоци за полнење и празнење на резервоарот;
- 8) уреди за осигурување од преполнување на резервоарот;
- 9) отвори за влегување на лица во резервоарот заради преглед и чистење;
- 10) приклучок со вентил за испуштање на талогот;
- 11) отвор со капак за мерење на нивото на течноста и земање извадоци.

Атмосферскиот резервоар за складирање на сурова нафта и нафтени производи од група I и II мора да има издишен вентил со запирач на пламен.

Резервоарот со низок притисок за складирање на сурова нафта и нафтени производи од група I и II мора да има сигурносен вентил.

Атмосферскиот резервоар за складирање на сурова нафта и нафтени производи од група IIIA мора да има издишно луле.

Член 51

Заради заштита од пречекорување на дозволеният притисок кој може да настане поради пожар, резервоарот мора да има сигурносна издишка односно мора да биде конструиран така што да има ослабен спој меѓу покривниот лим и обвивката односно некоја друга одобрена конструкција на издишка.;

Член 52

За да се спречи создавање на натпритисок или потпритисок за време на полнењето или празнењето на резервоарот, како и поради промена на надворешната температура, резервоарот мора да има издишно луле и издишен вентил.

Член 53

Димензиите на приклучокот на издишното луле и издишниот вентил мораат да одговараат на максималните количини на полнење или празнење на резервоарот, со тоа што нивните номинални внатрешни пречници не смеат да бидат помали од 32 mm.

Член 54

Ако атмосферски резервоар или резервоар со низок притисок има повеќе од еден приклучок за полнење односно празнење, капацитетот на издишното луле, издишниот вентил односно сигурносниот вентил, се определува според најголемиот предвиден истовремен протек на нафта или нафтени производи.

Член 55

Резервоарот за складирање на сурова нафта и нафтени производи од група I мора да биде опремен со сигурносни уреди (сигурносен вентил, издишен вентил и сигурносна издишка) кој е затворен, освен кога резервоарот се полни или празни.

Резервоарот за складирање на сурова нафта и нафтени производи од група I мора да биде опремен со сигурносен уред кој е затворен, освен кога постои натпритисок или потпритисок во резервоарот или одобрен запирач на пламен пред сигурносниот уред.

Член 56

Резервоарот за складирање на сурова нафта на нафтовод со зафатнина од 500 m³, како и надворешниот надземен атмосферски резервоар за складирање на сурова нафта и нафтени производи со зафатнина до 4 m³, освен подгрупа I A, можат да имаат издишни лулиња кои мораат да бидат отворени.

IV. ИЗГРАДБА НА НАФТОВОДИ, ГАСОВОДИ И ПРОДУКТОВОДИ

Член 57

Секоја поединечна цевка, цевен елемент или уред мораат визуелно да се испитаат непосредно пред монтажата за да се установи дали имаат каков и да е недостаток кој би можел штетно да влијае врз нивната употребливост.

Член 58

При ладно свиткување на цевките најголемото дозволено свиткување по должина еднаква на пречникот на цевката смее да изнесува 1,5°.

Свиткување на надолжно заварени цевки се изведува така што варот мора да се наоѓа во близина на неутралната оска на лакот на цевката.

При полагањето на цевководот минималните полупречници на еластичните лакови, во зависност од пречникот на цевката, мораат да изнесуваат:

NO 100	350 m
NO 150	350 m
NO 200	400 m
NO 250	450 m
NO 300	450 m
NO 350	450 m
NO 400	450 m
NO 450	550 m
NO 500	550 m
NO 600	600 m
NO 650	700 m
NO 700	800 m
NO 750	850 m

Член 59

Заварувањето на челични цевки и на челични цевни елементи мора да се спроведува по квалификувана постапка на заварување и во согласност со нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди.

Член 60

Заварување можат да вршат само заварувачи чија стручна оспособеност е докажана и проверена и кои имаат соодветна квалификација за постапката на заварување што ќе се примени.

Член 61

Испитување на варот со недеструктивна метода мора да се изврши по целиот обем на варот.

Најмалиот процент на заварени споеви што мораат дефектоскопски да се испитаат, во зависност од разредот на појасот, изнесува, и тоа:

- за појас од I разред – 10%, а најмалку 8 варови на должина на цевководот од 1000 m;
- за појас од II разред – 50%, а најмалку 40 варови на должина на цевководот од 1000 m;
- за појаси од III и IV разред – 100%.

Сите варови на цевковод што се поставува во заштитен патен или заштитен пружен појас на сообраќајници, во тунели, на мостови, на надземни и вкопани премини преку или под сообраќајници и на премини преку водени текови, како и во заштитен појас на станбени згради и црпачишта на вода за пиење, мораат дефектоскопски да се испитаат.

Дефектоскопски мораат да се испитаат и сите варови на чистачките станици, блок станиците, мерните станици, регулационите станици, мернорегулационите станици, одвојувачите на течност, сепараторите, манипулативните цевководи на компресорски станици, како и на сите други надземни делови на цевководот.

Член 62

По заварувањето на цевководот и поправката на неисправните варови, а пред изолацијата, мора да се изврши

прочистување на делниците со компримиран воздух и со пропуштање на чистач со калибрациона плоча со пречник најмалку 95% од внатрешниот пречник на цевководот.

Член 63

Ровот за полагање на цевководот мора да биде ископан така што со поставувањето на цевководот во ровот да се постигне проектираната положба на цевководот и да се спречи недозволено напрегање во материјалот на цевките, како и да се оневозможи оштетување на изолацијата на цевките.

Ако ровот е ископан на каменит терен, цевководот мора да се положи во заштитен слој на песок или мора да се употреби додатна изолација на цевководот.

Член 64

Цевководот мора да биде заштитен од подлокување, поплавување, нестабилност на почвата, одронување на земја и други опасности што можат да условат поместување или додатно оптоварување на цевката.

Член 65

Надземните делови на цевководот и на неговите составни делови што не се оградени, мораат да бидат заштитени од непосредно оштетување, ако тоа го бараат посебните услови.

Член 66

Трасата на нафтоводот и гасоводот и продуктоводот мора да биде видливо обележена со посебни ознаки.

Расстојанието на ознаките за обележување на цевководот не смее да биде поголемо од 1000 m на рамниот дел на трасата, а на искривениот дел на трасата на цевководот, изземајќи ги ладно и фабрички изработените лакови, мораат да бидат поставени најмалку три ознаки, и тоа на почетокот, во средината и на крајот на кривината.

Ознаките за обележување на трасата на цевководот се поставуваат на 0,8 m на десно во однос на насоката на протокот на медиумот.

Ознаките за обележување на трасата на цевководот мораат да бидат во согласност со нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди.

Член 67

Во минувањето на цевководот под водени текови, канали и сообраќајници, ознаките за обележување на трасата на цевководот и знаците за предупредување мораат да бидат поставени од обете страни на водениот тек, каналот или сообраќајницата.

Ознаката на минувањето на цевководот под железничка пруга не смее да се постави поблиску од 10 m од оската на крајниот колосек.

Ознаката на минувањето на цевководот под канал не смее да се постави поблиску од 10 m од оската на насипот на каналот, а на поминувањето на цевководот под пат, ознаката не смее да се постави во патниот појас.

Во минувањето на цевководот под пловни реки и канали, од обете страни на минувањето, на растојание од по 200 m, спротиводно и низводно од оската на цевководот, мора да се постави знак за забрана на вкотвување.

V. БЛОК СТАНИЦА НА НАФТОВОД,
ГАСОВОД И ПРОДУКТОВОДОТ

Член 68

Гасоводот мора да биде опремен со затворачки органи сместени на такви меѓусебни растојанија што растојанието од која и да е точка на цевководот до најблискиот затворачки орган за определени разреди на појаси да изнесува најмногу, и тоа:

- 1) за појас од I разред – 16 km;
- 2) за појас од II разред – 12 km;
- 3) за појас од III разред – 6 km;
- 4) за појас од IV разред – 4 km.

Во минувањето на нафтовод под или над водени текови кои, при максимален водостоп, се пошироки од 30 m, како и под или над водотек за снабдување на водоводи на населени места, на нафтоводот мораат, од обете страни на водотекот, да се постават затворачки органи.

Член 69

Затворачките органи од став 1 на член 68 од овој правилник на гасоводите мораат да бидат така поставени да овозможуваат лесно ракување и одржување и мораат да бидат заштитени од пристап на неповикани лица. Затворачките органи (со помошната опрема) мораат да бидат погодни за погон во затворен и отворен простор, во вертикална или хоризонтална положба, како и за инсталирање над или под земјата.

Секој затворачки орган од став 1 на овој член со пречник поголем од 100 mm мора да биде опремен со обиколен вод со два вентила – за изедначување на притисокот при отворање на затворачкиот орган и за придушвање на протокот на гас.

Член 70

Затворачките органи од член 69 на овој правилник можат да се затвораат рачно, со далечинско управување или со помош на пневматски уред.

Операторот на пневматскиот уред мора да го затвори затворачкиот орган при брзина на паѓањето на притисокот во гасоводот од 3,5 bar во минута или при поголема брзина.

Затворачкиот орган затворен со уред за автоматско затворање може да се отвори само рачно.

Член 71

Блок станицата во која е поставен затворачки орган со припаѓачките уреди, мора да биде оградена со ограда висока 2 m, при што ниеден дел на оградата не смее да се наоѓа во заштитниот појас на населени згради и во патен и пружен појас, а надземните уреди не смеат да се поставуваат поблиску од 20 m од работ на крајната коловозна лента на јавен пат, односно поблиску од 30 m од оската на крајниот колосек. Разместувањето на деловите на блок станицата мора да биде во согласност со зоните на опасност од експлозија и пожар, а зоните на опасност од експлозија мораат да бидат опфатени со оградата на станицата.

Член 72

Секоја делница на гасоводот меѓу два затворачки органи мора да биде опремена со уреди за испуштање на гас, и тоа со таков капацитет делницата да може да се испразни во атмосферата во рок од најмногу два часа.

Уредот за испуштање на гас од став 1 на овој член мора да биде ограден и поставен надвор од заштитниот појас на населени згради односно надвор од заштитниот пружен или патен појас на сообраќајница, според условите пропишани во табела 3 на член 17 од овој правилник.

VI. ЧИСТАЧКИ СТАНИЦИ НА НАФТОВОД, ГАСОВОД И ПРОДУКТОВОД

Член 73

За внатрешно чистење на нафтовод, гасовод и продуктовод во цевководот мораат да се вградат чистачки станици кои се состојат од чистачка цевка со арматура и со

уреди за испраќање на чистачките и чистачка цевка со арматура и со уреди за прифаќање на чистачките.

Во цевководите за проток на нафта, продукти на нафта или гас, во обата правца, мораат да се вградат универзални чистачки цевки за испраќање и прифаќање на чистачките.

Чистачките цевки и затворачите мораат да бидат градени за максимален работен притисок на гасоводот, со коефициент на сигурност 2,0 и испитани под притисок за 50% поголем од максималниот работен притисок.

Чистачките цевки се дел од цевководот и не подлежат на прописите за садови под притисок.

Член 74

Чистачките цевки мораат да бидат опремени со затворачки орган на цевководот кој истовремено врши функција на блок станица.

Секоја чистачка цевка мора да има индикатор на поминувањето на чистачот чија положба може со сигурност визуелно да се утврди на растојание од 30 m.

Конструкцијата на затворачите на чистачките цевки мора да одговара на сите погонски услови и мора да биде така осигурена да не може да се отвори додека чистачката цевка е под притисок.

Кај гасоводите издвуната цевка за испуштање на гас од чистачката цевка мора да биде вградена вертикално нагоре, а отворот на цевката мора да биде на височина од најмалку 2 m над површината на почвата.

Кај нафтоводот и продуктоводот издвуната цевка мора да биде вградена вертикално надолу, а одводот на нафта или продукт на нафта мора да биде спроведен во резервоар со соодветна големина. Дренажната цевка на чистачката цевка мора да биде вградена вертикално надолу, на растојание најмногу 25 cm од затворачот и мора да се завршува во бетонско окно или резервоар со соодветна големина.

Член 75

Кај нафтоводите и продуктоводите, под затворачот на чистачката цевка, мора да биде изграден прифатен базен за течност чија зафатнина мора да биде еднаква со зафатнината или поголема од зафатнината на чистачката цевка на делот од влезниот вентил до затворачот.

Чистачките цевки мораат да бидат поставени под агол од 5° спрема затворачот на цевката.

Чистачките цевки мораат да бидат поставени на цврсти темели и со котвен блок на цевководот осигурени од воздушно поместување.

Симетралата на чистачката цевка мора да биде на височина од 0,8 m до 1,2 m од површината на почвата.

VII. СЕПАРАТОРИ И ОДВОЈУВАЧИ НА ТЕЧНОСТ НА ГАСОВОДИ

Член 76

Гасоводите во кои од транспортираниот гас може да се издвои вода или гасен кондензат, мораат да бидат опремени со уреди за испуштање на течност од гасоводот. Течноста од гасоводот мора да се испушта на еден од следните начини:

а) со пропуштање на чистачи низ цевките на гасоводот и со собирање на течноста во подвижен или стабилен сад – резервоар, или

б) со одвојувачи на течност што се вградуваат во гасоводот и кои се дел на гасоводот, а се опремени со цевки за испуштање на течност.

Член 77

На прифатните чистачки станици на гасоводот можат да се изградат приклучоци за подвижни или стабилни одвојувачи на течност или приклучоци за сепаратори.

Течноста што ќе се издвои и ќе се собере во сепараторот не смее да се испушта во околината, туку со неа мора да се постапува според прописите за транспорт на сурова нафта и нафтени производи од група I подгрупа I C.

Член 78

Сепараторот за одвојување на течност од гасоводот кој е монтиран на прифатната чистачка станица, мора да биде изграден и испитан за максимален работен притисок на гасоводот и мора да има доволен капацитет за поминување на гас и издвојување на течност.

Сепараторот мора да биде поставен така што за време на чистењето на гасоводот низ него да струи сиот гас кој преминува од еден гасовод во друг.

На најниското место на сепараторот мора да биде поставена цевка за испуштање на течност со пречник најмалку од 50 mm, која се затвора со двоен затворачки орган. Придушување при испуштањето на течноста смее да се врши само со друг затворачки орган, а првиот затворачки орган мора да биде во положба „отворен – затворен“.

Сепараторот може да биде опремен и со инсталација за автоматско испуштање на течност, со регулатор на нивото на течноста. Сепараторот мора да има покажувач на нивото на течноста или приклучок со пречник најмалку од 12 mm со отвор со пречник од 2 mm, кој е затворен со иглест вентил чиј пречник е 12 mm. Покажувачот на нивото на течноста мора да биде вграден на највисокото дозволено ниво на течноста.

Сепараторите се садови под притисок и на нив се применуваат прописите за садови под притисок.

Член 79

Одвојувачот на течност од гасоводот мора да биде изработен од цевка со пречник кој не е помал од пречникот на гасоводот со коефициент на сигурност 2,0 за појаси од I, II и III разред односно 2,5 за појас од IV разред.

Одвојувачот на течност се вградува во гасоводот така што делот на одвојувачот во кој се собира течноста се поставува под цевката на гасоводот и со неа се спојува со цевки со пречник најмалку од 80 mm, односно најмногу 50% од пречникот на гасоводот.

На најниската точка на одвојувачот на течност мора да биде поставена одводна цевка за течност, со пречник најмалку од 50 mm, која се завршува во бетонско окно или над површината на почвата, а се затвора со двоен затворачки орган. При испуштање на течноста придушување може да се врши само со помош на друг заптивен орган.

Ако одвојувачите на течност се поставуваат во близината на сообраќајници или станбени згради, тоа мора да се изврши согласно со став 2 на член 72 од овој правилник.

VIII. МЕРНИ, РЕГУЛАЦИОНИ И МЕРНОРЕГУЛАЦИОНИ СТАНИЦИ НА ГАСОВОДИ

Член 80

Мерните, регулационите и мернорегулационите станици (во натамошниот текст: станиците) со инсталации за мерење и регулација на гасот, можат да бидат изградени во градежен објект или на отворен простор и мораат да бидат оградени со заштитна ограда.

Станиците од став 1 на овој член за природен гас можат по исклучок да се изградат и на градежен објект или до негов ѕид, со тоа што покривот односно ѕидот на градежниот објект не смее да пропушта природен гас, не смее да има отвори и мора да издржи еден час во случај на пожар.

Станиците од став 2 на овој член не смеат да се градат на станбени згради или до нивни ѕидови.

Член 81

Покривната конструкција на објектот на станицата мора да биде таква што во случај на натпритисок да пушти пред ѕидовите на објектот.

Просторијата на објектот во која се вградени гасни инсталации мора да биде одвоена од другите простории на објектот со ѕидови кои не пропуштаат гас. Овие простории мораат да бидат изградени и споени со покривната конструкција така што да се оневозможи продирање на гас од една просторија во друга просторија.

Ако просториите во објектот меѓусебно се одвоени со двоен ѕид, ѕидовите не мораат да бидат непропустливи за гас, но мораат да бидат поставени на меѓусебно растојание од најмалку 10 cm со природна вентилација на меѓупросторот.

Ѕидовите, подовите, таванската и покривната конструкција на објектот мораат да бидат изградени од негорлив материјал и материјал без шуплини.

Вратите на надворешните ѕидови на објектот мораат да се отвораат спрема надворешната страна, а бравите од внатрешната страна мораат да се отвораат без клуч.

Ѕидовите на просториите во кои се вградени мернорегулациони гасни инсталации не смеат да имаат отвори за прозорци.

Член 82

Продите на цевките и на електричните водови низ ѕидови непропустливи за гас меѓу просториите во кои се вградени гасни инсталации и просториите во кои се сместени електрични, телеметриски и други инсталации, мораат да бидат непропустливи за гас и изведени со помош на уводна цевка.

Член 83

Просториите во објектите на станиците во кои се вградени гасни инсталации мораат да имаат горни и долни отвори за природно проветрување.

Отворите за проветрување мораат да бидат поставени така што да спречуваат собирање на гас во просторијата, при што долните отвори мораат да бидат сместени на височина од 15 cm над подот, а горните на највисоката точка на просторијата.

Вкупната површина на горните отвори мора да изнесува најмалку 1% од површината на подот на просторијата, а вкупната површина на долните отвори не смее да биде помала од 80% од вкупната површина на горните отвори.

Отворите за проветрување мораат да бидат опремени со заштитни решетки со отвори големи до 1 cm².

Член 84

Притисокот на гасот во станиците се редуцира и се регулира со регулатори на притисокот во еден степен или повеќе степени на редуција на притисокот на гасот.

Работниот притисок на регулаторот на притисокот на гасот мора да биде еднаков или поголем од максималниот работен притисок на гасот пред регулаторот.

Регулаторите на притисокот мораат да обезбедат константен притисок во целиот регулационен опсег, а притисокот по регулацијата не смее да биде поголем од максималниот работен притисок во системот.

Член 85

По секој степен на редуција и регулација на притисокот на гасот, во цевководот мора да се вгради сигурносен уред кој, во случај на дефект на регулаторот, ќе спречи пораст на притисокот над дозволената граница.

Ако како сигурносен уред се користи сигурносен вентил со издувен систем, неговиот капацитет на издување

мора да биде еднаков најмалку на капацитетот на регулаторот при максимален влезен притисок пред регулаторот.

Ако пред регулаторот на притисокот се вградува автоматски вентил за блокирање на протекот на гас, сигурносниот вентил мора да има капацитет најмалку 1% од максималниот капацитет на регулаторот на притисокот.

Сигурносниот вентил кој ги штити инсталацијата и гасоводат од пречекорување на максималниот работен притисок, мора да биде дотеран така што притисокот по регулаторот да не може да порасне за повеќе од:

- 50% од максималниот работен притисок кој изнесува до 0,5 bar;
- 0,5 bar од максималниот работен притисок кој изнесува од 0,5 до 3 bar;
- 15% од максималниот работен притисок кој изнесува од 3 до 60 bar;
- 10% од максималниот работен притисок кој изнесува повеќе од 60 bar.

Автоматскиот вентил за блокирање на протекот на гас, кога е во комбинација со сигурносен вентил, мора да се дотера така што да го затвори гасоводот на притисок 10% поголем од притисокот на отворање на сигурносниот вентил, а притоа напрегањето во цевките и цевните елементи да не биде поголемо од 75% од долната граница на еластичност на материјалот од кој се изработени цевките и цевните елементи.

Ако притисокот во влезниот и излезниот гасовод во станицата е поголем од 6 bar, надвор од зградата на станицата, на влезниот и излезниот гасовод, мора согласно со прописите за заштита од пожар, да се постави односно да се вгради затворачки орган.

Член 86

На хоризонталниот дел на гасната инсталација, на местото пред регулаторот на притисокот и мерењето на протекот на гас, мора да се вгради филтер кој ќе ги држува механичките честички и течноста од гасот.

Филтерот мора да биде изграден за максимален работен притисок на гасот во доводниот гасовод со коефициент на сигурност 2,0 и испитан со притисок за 50% поголем од максималниот работен притисок.

Големината на влошката на филтерот мора да биде таква што максималниот протек на гас низ гасната инсталација да не предизвикува паѓање на притисокот за повеќе од 0,8 bar.

За влошки на филтерот мора да се употреби материјал отпорен на вода и масло и кој не смее да се кине и распаѓа под дејството на струјата на гасот. На најнискиот дел на телото на филтерот мора да се наоѓа испусна цевка со пречник најмалку од 25 mm, која се затвора со два вентила.

Филтерот се смета како дел од инсталацијата и не подлежи на прописите за садови под притисок.

Член 87

Ако по редукцијата на притисокот на гасот можат да настапат услови за формирање на хидрат, гасот мора да се загрева пред редукцијата на притисокот на гасот. За загревање на гасот може да се употреби топла вода или пара. Забрането е загревање на гасот со директен пламен.

Менувачот на топлота мора да биде изграден така што да издржи максимален притисок на гасот во доводниот гасовод пред мернорегулационата инсталација со коефициент на сигурност 2,0 и испитан со притисок за 50% поголем од максималниот работен притисок.

Менувачот на топлота се смета како дел од инсталацијата и не подлежи на прописите за садови под притисок.

Член 88

За мерење на протекот на гас мораат да се употребуваат само мерачи што се изработени во согласност со прописите за мерила и чија употреба ја одобрил надлежниот орган односно овластената организација.

IX. КОМПРЕСОРСКИ СТАНИЦИ НА ГАСОВОДИ

Член 89

Компресорски станици можат да се поставуваат под натстрешници или во затворени објекти.

Зградите на компресорските станици и натстрешниците мораат да бидат изградени од негорлив материјал. Просториите во кои се поставени компресорите и гасните инсталации мораат да имаат најмалку два излеза во случај на опасност со тоа што од просторијата вратите мораат да се отвораат без клуч и спрема надворешната страна.

Во надворешните сидови на тие простории мораат да се наоѓаат горни и долни отвори за природно проветрување. Површината на горните отвори мора да изнесува 1% од површината на подот и мораат да бидат поставени на највисоката точка на просторијата.

Долните отвори мораат да бидат поставени на височина од 15 cm над подот на станицата, а нивната вкупна површина мора да изнесува најмалку 80% од вкупната површина на горните отвори.

Во зградите на компресорските станици мораат да се вградат алармно-сигнални уреди што предупредуваат на опасност во случај на зголемена концентрација на гас.

Член 90

Компресорите во компресорските станици на шумкалната страна мораат да бидат опремени со сепаратори за одвојување на течноста.

Сепараторите за одвојување на течноста и сите делови на гасните инсталации во компресорската станица мораат да бидат изградени со коефициент на сигурност 2,0 и мораат да се контролираат на цврстина поради влијанието на вибрациите во системот што се последица од работата на компресорот.

Сепараторите за одвојување на течноста мораат да бидат опремени со покажувач на нивото на течноста и со уред за рачно или автоматско испуштање на течноста.

Сепараторите за одвојување на течноста мораат да бидат опремени со уреди за сигнализација на пречекорувањето на дозволеното ниво на течноста во нив и со уред за автоматско запирање на работата на компресорот ако сепараторот се наполни со течност за повеќе од 80% од зафатнината на сепараторот, или ако нивото на течноста во сепараторот се подигне на височина од 20 cm под долниот раб на отворот на цевката за излез на гасот.

Член 91

Компресорските станици мораат да бидат опремени со сигурносни вентили со издувен систем со капацитет еднаков на вкупниот капацитет на компресорската станица или поголем од тој капацитет.

При пречекорување на работниот притисок за вредностите пропишани во член 38 став 2 од овој правилник сигурносните вентили мораат да испуштаат гас надвор од просторијата во атмосферата.

Член 92

Компресорските станици мораат да имаат затворачки органи за рачно затворање на доводот и одводот на гас, вградени на растојание од најмалку 15 m од објектот на станицата, односно натстрешница. Во одводниот гасовод од компресорската станица мора да се вгради неповратен вентил.

Член 93

Компресорските станици што имаат моќност поголема од 735 kW мораат да имаат систем за запирање на работата на станицата во случај на опасност, кој мора да ги исполнува следните услови, и тоа:

– да го затвори доводот на гас во станицата и одводот на гас од станицата и да го испушти гасот од системот на станицата преку испусната цевка;

– да ја запре работата на компресорот и на гасните инсталации и да го прекине доводот на електрична струја во компресорската станица, освен за електричните кола што служат за осветлување во случај на опасност и електрични кола чиешто дејствување може да ја намали можноста за оштетување на постројките;

– со уредите за запирање на работата, за затворање на гасот и за исклучување на електричната енергија да се ракува најмалку од две места, од кои едното мора да биде надвор од пожарната зона.

X. ПУМПНИ СТАНИЦИ ЗА НАФТА И НАФТЕНИ ПРОДУКТИ

Член 94

Пумпните станици за нафта и нафтени продукти можат да се поставуваат под натстрешници или во затворени објекти.

Објектите и натстрешниците на пумпните станици мораат да бидат изградени од негорлив материјал.

Просториите во кои се поставени пумпните и цевните инсталации мораат да имаат најмалку два излеза, за случај на опасност, со тоа што вратите да мораат да се отвораат спрема надворешната страна. Од внатрешноста на просторијата вратите мораат да се отвораат без клуч. Во надворешните ѕидови на тие простории мораат да се наоѓаат горни и долни отвори за природно проветрување за да се спречи концентрација на запални пареи.

Вкупната површина на долните отвори мора да изнесува најмалку 1% од површината на подот на просторијата, а вкупната површина на горните отвори не смее да биде помала од 80% од вкупната површина на долните отвори.

Во објектите на пумпните станици мораат да бидат вградени алармно-сигнални уреди што предупредуваат на зголемена концентрација на запални пареи.

Член 95

Пумпната станица за нафта и нафтени продукти мора да биде снабдена со сигурносен уред за спречување на порастот на притисокот во цевоводите над максималниот работен притисок.

Сигурносните уреди на цевоводите не смеат да испуштаат нафта во атмосферата (околината).

Член 96

Погонските мотори во пумпните станици за нафта и во компресорските станици за гас, освен синхрони и асинхрони електрични мотори, мораат да имаат автоматски уред за запирање на работата на моторите ако бројот на обрти ја премине максималната дозволена вредност, односно ако бројот на обрти е поголем од номиналниот број на обрти на моторите.

Член 97

Пумпите за нафта и компресорите за гас со погонски мотори што имаат ладење и подмачкување под притисок мораат да имаат уред за запирање на работата кој дејствува во случај на недоволно ладење или подмачкување.

Член 98

На шумкалниот и потисниот дел на цевоводот на пумпната станица за нафта мораат да бидат поставени затворачки органи со кои во случај на потреба станицата може да се одвои од другите делови на нафтоводот.

Член 99

За секоја пумпна станица за нафта мора да биде предвидена заштита од пожар според условите пропишани со закон и со прописите донесени врз основа на закон.

Ако заштитата од пожар бара отстапување од условите предвидени во табела 1 на член 12 од овој правилник, а се установи потреба од поставување стабилни уреди за заштита од пожар, неопходно е да се обезбеди резервна енергија за активирање на стабилен систем за заштита од пожар одвоена од енергијата потребна за работа на пумпите во пумпната станица.

XI. ЕЛЕКТРИЧНИ ИНСТАЛАЦИИ И УРЕДИ НА НАФТОВОДИТЕ, ГАСОВОДИТЕ И ПРОДУКТОВОДИТЕ

Член 100

Електрични инсталации и уреди што се вградуваат на постројките на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите, како и на нивните составни делови, во смисла на овој правилник, се:

- 1) електромоторни уреди;
- 2) уреди за далечинска контрола и управување;
- 3) уреди за осветлување;
- 4) електрични мерни уреди;
- 5) кабли и спроводници;
- 6) други електрични уреди.

Член 101

Електричните инсталации и уреди што се поставуваат на постројките на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите и на нивните составни делови, мораат да бидат вградени на места што не се загрозувани со запална смеса.

Ако инсталациите и уредите од став 1 на овој член се вградуваат на места што се загрозувани со запална смеса, вградувањето и изведувањето на инсталациите и уредите мораат да се спроведат на начин и по постапка што се утврдени со стандардите и техничките нормативи за такви инсталации и уреди.

Член 102

Електричните инсталации и уреди што се вградуваат на постројките на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите и на нивните составни делови мораат да бидат во границите на номиналните вредности (номиналната мокност, напонот, струјата, фреквенцијата, видот на погонот, експлозивниот разред, групата на палење и сл.) и заштитени од дејство на вода и од електрично, хемиско, термичко и механичко дејство.

Член 103

Електричните инсталации и уреди што се поставуваат на постројките на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите и на нивните составни делови можат да бидат вградени во канали, влданатини, визби, во простории што не се проветруваат и на слични места, ако таквото вградување е условено со технолошките барања.

Ако електричните инсталации и уреди се вградени на местата предвидени во став 1 на овој член, инсталациите и уредите мораат да бидат изведени во противексплозивна заштита, освен уредите со ознаката „зголемена сигурност”.

Член 104

На местата што не се загрозувани со запална смеса, а со канал се поврзани со местата загрозувани со запална смеса, мора на соодветен начин да се спречи продор на пареа или на запални гас.

Член 105

Приклучоците за довод на електрична енергија во објектот или во одделение на објектот што е загрошено со запална смеса мораат да имаат прекинувач поставен на пристапно место, што не е загрозен со запална смеса.

Член 106

Уредите и објектите на нафтоводот, гасоводот и продуктоводот мораат да бидат заштитени од атмосферски празнења.

Член 107

Уредите и опремата на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите мораат да бидат вградени така што да се оневозможи појава на искра на статички електрицитет која би можела да предизвика палење на експлозивната смеса.

Член 108

Уредите наменети за осветлување на постројките на нафтоводите и гасоводите и нивните составни делови, во поглед на конструктивните особини, квалитетот и видот на материјалот, како и начинот и условите на вградување, мораат да одговараат на нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди.

Член 109

Каблите и изолираните спроводници од бакар што се вградуваат на постројките на нафтоводите и гасоводите и на нивните составни делови мораат да бидат изведени во согласност со нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди.

Член 110

Уредите за мерење и регулација што се вградуваат на постројките на нафтоводите и гасоводите и на нивните составни делови мораат да одговараат на условите пропишани за нивно вградување.

XII. АНТИКОРОЗИВНА ЗАШТИТА НА НАФТОВОДИТЕ, ГАСОВОДИТЕ И ПРОДУКТОВОДИТЕ

Член 111

Сите делови на цевоводот мораат да бидат заштитени од корозија.

Надземните делови на цевоводот, што не се галванизирани, мораат да бидат заштитени со антикорозивни премази што мораат да се нанесат во согласност со одредбите на прописите за техничките мерки и услови за заштита на челични конструкции од корозија.

Антикорозивната заштита на подземните цевоводи се состои од пасивна заштита (изолација) и активна заштита (катодна заштита).

Член 112

Изолацијата мора да ги исполнува следните услови:

- да не впива вода и да оневозможува продирање на влага до цевоводот;

- да има висок електричен отпор;
- да е хемиски и физички стабилна во текот на експлоатациониот период на цевоводот;
- да е термички стабилна во подрачјето на работните температури на цевоводот;

- да е флексибилна и еластична;
- да се произведува во форма која овозможува лесно и сигурно нанесување на цевоводот;
- со површината на металот на цевките да создава цврст спој кој е траен и отпорен на вода и влага.

Готовиот изолационен слој на површината на цевките треба да биде доволно цврст, да е без оштетување и да може да издржи напрегање во транспортот и манипулацијата при полагањето на цевоводот.

Под влијание на катодната заштита изолацијата не смее да ги губи своите својства.

Член 113

Цевките можат да бидат изолирани фабрички или на местото на вградувањето.

Член 114

Пред затрупувањето на цевоводот испитување на оштетувањето на изолацијата на цевоводот мора да се изврши со високонапонски детектор.

Електродата која се користи при испитувањето на оштетувањето на изолацијата мора да биде еластична и да одговара на пречникот на цевката. Испитниот напон мора да одговара на типот и дебелината на изолацијата, а брзината на провлекувањето на електродата по должината на цевоводот мора да биде константна и мора да изнесува околу 20 метри во минута.

При испитувањето на изолацијата на цевоводот мора да се избере соодветен напон спрема табела бр. 4.

Откриените грешки во изолацијата мораат да се поправаат со изолационен материјал кој одговара на материјалот што е употребен за таа изолација.

Член 115

Покрај квалитетно изведената изолација на цевоводот во системот на цевоводот мораат да се вградат изолациони спојници на местата на кои е неопходна меѓусебна електрична изолација на делови на системот.

Изолационите спојници мораат да бидат конструирани за соодветен притисок, температура и диелектрична цврстина и изолирани од влијанието на почвата.

Член 116

На местата на кои на цевоводот се поставуваат заштитни цевки, цевоводот мора да биде електрично изолиран од тие цевки.

Член 117

На местата на кои цевоводот е положен на заземјени носачи (конструкција на мост, столбови, носачи и сл.), цевоводот мора да се изолира од тие носачи.

Ако на крајот на делницата на полагањето на цевоводот на носачи се постават изолациони спојници, цевоводот не мора да биде изолиран од тие носачи.

Надземните делови на цевоводот мораат да бидат електрично одвоени од подземните делови на цевоводот и заземјени.

Член 118

Елементите за обесување на цевоводот за конструкцијата на мост теговите за баласт, сидрата за цевоводите и металните зајакнувања на изолацијата, мораат да бидат електрично изолирани од цевоводот и поставени така што да не ја оштетуваат изолацијата.

Член 119

Цевоводите мораат да бидат положени во почвата така што трајно да останат изолирани од други туѓи подземни метални инсталации.

Минималното растојание меѓу цевоводот и подземните кабли односно заземувачот мора да одговара на нормативите пропишани во соодветните југословенски стандарди, а од другите подземни метални инсталации, на местата на вкрстувањето со цевоводот, тоа растојание мора да изнесува најмалку 0,3 m.

За полагање на подземни цевоводи паралелно со други инсталации минималното растојание мора да изнесува 0,5 m.

Телекомуникационите кабли што служат исклучиво за работа (функционирање) на цевоводот можат да се полагаат во ист ров со цевоводот. Во тој случај нивните метални обвивки мораат да бидат вклучени во системот на катодна заштита на цевоводот.

Член 120

За контрола на работата на системот на катодна заштита на цевоводот мораат да се определат мерни места за контрола на потенцијалот, струјата и отпорот, што се поставуваат на следните делови на цевоводот, и тоа;

– на заштитните цевки на местата на вкрстување со сообраќајници;

– на местата на вкрстување со други туѓи метални инсталации;

– на изолационите спојници во почвата;

– на премини преку реки;

– на мостови;

– на местата на приклучокот на станицата на катодна заштита;

– на инсталациите со галвански аноди.

Најголемото растојание меѓу две соседни мерни места не може да биде поголемо од 5km.

Член 121

Мерните кабли со цевоводот се спојуваат со заварување, тврдо лемење и алумотермичко заварување.

Местото на заварување на мерниот кабел на цевоводот мора да се залее со изолациона маса.

Член 122

Делниците на нафтовод, гасовод и продуктовод што поминуваат низ заштитната зона на изворишта на вода за пиење мораат да се изолираат зајакнато. На тие делници мерните изводи за контрола на корозијата мораат да се поставуваат на растојанија што не се поголеми од 1.500 m, а функционирањето на катодната заштита мора да се контролира најмалку четири пати годишно.

Нафтоводите и продуктоводите што се полагаат низ карсни подрачја не мораат да се изолираат зајакнато, но во поглед на мерните изводи и контролата на функционирањето на системот на катодна заштита мора да се поставува според одредбата на став 1 од овој член.

Член 123

Системите на катодна заштита можат да бидат со галвански аноди или со надворешен извор на еднонасочна струја.

Одбраните системи на катодна заштита мораат да се изградат во согласност со одредбите на прописите за техничките мерки и услови за заштита на челичните конструкции од корозија, и тоа најдоцна во рок од една година од денот на пуштањето на цевоводот во работа.

Член 124

Цевоводот, положен во хемиски неутрална почва е катодно заштитен, ако негативниот (катоден) потенцијал, измерен меѓу површината на цевоводот и заситената бакар-бакарсулфатна референтна електрода во контакт со почвата изнесува најмалку минус 0,85 V односно минус 0,95 V, ако е почвата погодна за активност на анаеробни бактерии.

Член 125

Ако поради дејствување на скитачки струи постои опасност од кородирање на подземните метални конструкции на цевоводот и резервоарот, таа опасност се утврдува:

1) со мерење на присутноста на скитачки струи во почвата;

2) со мерење на разликата на потенцијалот „цевовод-почва“;

3) со мерење на разликата на потенцијалот меѓу штитената конструкција на цевоводот и резервоарот и другите соседни конструкции (на пр. шини на електрифициран транспорт, незаштитени цевоводи и др.);

4) со мерење на површинската густина на струјата која го напушта цевоводот и оди во земјата.

Челичните цевоводи положени непосредно во земјата во зоните на скитачки струи мораат да имаат зајакната антикорозивна заштита (покривка), без оглед на активноста на почвата.

За заштита од скитачки струи во анодни и опасни неизменични (знакопроменливи) зони, независно од агресивноста на околната почва се применува катодна дренажа, и тоа:

1) директна дренажа;

2) поларизирана дренажа;

3) поларизирана електро-магнетна дренажа;

4) електрична односно зајакната електрична дренажа, или автоматски станици за катодна заштита.

За приклучување на уред за дренажа односно сутиража е потребна согласност од корисникот на изворот на скитачки струи.

Цевоводите мораат да бидат посебно заштитени од повишена температура на почвата што хемиски не е неутрална, како и на местата на кои постојат анаеробни бактерии кои вршат редукција на сулфат во почвата.

Член 126

Со проектирањето на системот на катодна заштита мораат да се опфатат, и тоа:

1) основните податоци за цевоводот што се штити од корозија (карактеристики на цевоводот со геодетска снимка на сите подземни и надземни објекти и инсталации);

2) програмата за изведување и резултатите од теренските мерења;

3) определувањето на параметри и избор на систем на катодна заштита;

4) изборот на делови и опрема за катодна заштита.

XIII. ИСПИТУВАЊЕ НА НАФТОВОДИТЕ, ГАСОВОДИТЕ И ПРОДУКТОВОДИТЕ И ТЕХНИЧКА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Член 127

Нафтоводите, гасоводите и продуктоводите, како и нивните составни делови, мораат, пред пуштањето во ра-

бота, да се испитаат во поглед на цврстината и херметичноста.

Минималниот испитен притисок на гасоводите мора да биде поголем од максималниот работен притисок за долунаведените проценти, и тоа:

- 1) за појасите од I и II разред – за 25%;
- 2) за појасите од III и IV разред – за 50%;
- 3) за заштитниот појас на населени згради – за 50%;
- 4) за сите станици на гасоводот – за 50%;
- 5) за мернорегулационите и компресорските станици – за 50%.

Минималниот испитен притисок на нафтоводот и продуктоводот мора да биде поголем од максималниот работен притисок за долунаведените проценти, и тоа:

- 1) за нафтови и продуктови со коефициент на сигурност 1,4 и 1,7 – за 25%;
- 2) за нафтови и продуктови со коефициент на сигурност 2,0 и 2,5 – за 50%;
- 3) за пумпни станици за нафта – за 50%.

Ако како испитен медиум се користи вода, максималниот притисок за испитување на цврстината на цевоводот и на неговите составни делови не смее да предизвика перифериски напрегања поголеми од минималната граница на развлекувањето на цевниот материјал.

Ако на оддалеченост помала од 100 m од оската на гасоводот и на неговите составни делови постои зграда наменета за домување или престој на луѓе, како испитен медиум мора да се користи вода.

Ако пред испитувањето на цевоводот се евакуираат луѓето од зградите наведени во став 5 на овој член, за испитување на цевоводот како испитен медиум може да се користи воздух или инертен гас.

Испитниот притисок мора да се одржува најмалку 8 часови.

Член 128

Ако при испитувањето на цврстината на гасоводот и на неговите составни делови се користи воздух или инертен гас односно природен гас, дозволеното максимално перифериско напрегање во материјалот на цевката во однос на границата на развлекувањето изнесува, и тоа:

	За воздух и инертен гас	За природен гас
1) за појас од I разред	80%	80%
2) за појас од II разред	75%	30%
3) за појас од III разред	50%	30%
4) за појас од IV разред	40%	30%
5) за заштитен појас на станбени згради	40%	30%

Член 129

Минималниот испитен притисок при испитувањето на гасоводот и на неговите составни делови на непропустливост мора да биде еднаков на максималниот работен притисок.

Како испитен медиум може да се користи и гас.

Испитниот медиум со кој се вршело испитување мора да се отстрани така што да не ѝ причинува штета на околината.

Член 130

Организацијата на здружен труд која користи нафтовод, гасовод и продуктовод и нивните составни делови во документација, која содржи:

- 1) податоци за локацијата на цевоводот и за неговите главни објекти;
- 2) податоци за сите премини на цевоводот преку пастишта, железнички пруги, подземни објекти, канали и реки;
- 3) дозвола за изградба на цевоводот;
- 4) податоци за максималниот работен притисок;
- 5) податоци за пречникот, типот и номиналната дебелина на сидот на цевката на цевоводот;
- 6) документација за надзорот и тестирањата;
- 7) записник од комисиите за технички преглед;
- 8) дозвола за употреба;
- 9) инвестиционо-техничка документација;
- 10) проект на изведената состојба;
- 11) план за противпожарна заштита;
- 12) документација за извршените испитувања на опремата и материјалот;
- 13) упатство за работа и одржување на нафтоводот, гасоводот и продуктоводот, со сите составни делови што ги содржат овие објекти.

Член 131

Организација на здружен труд која користи нафтовод, гасовод и продуктовод и нивните составни делови ја чува документацијата од член 130 на овој правилник за време на користењето на тие објекти и во рок од 3 години по престанување на користењето на објектите, му ја предава на чување на архивот на републиката односно автономната покраина на чија територија се наоѓаат тие објекти.

XIV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 132

Одредбите од овој правилник не се применуваат на:

- 1) подморски нафтови и гасоводи;
- 2) гасоводи за течен нафтен гас;
- 3) објекти за преработка на нафта и гас;
- 4) индустриски објекти (петрохемиски и хемиски постројки, топлана, котларници и слични објекти);
- 5) дистрибутивни мрежи за нафта или гас во населени места;
- 6) стопански, деловни, општествени, станбени и други слични објекти;
- 7) собирни и приклучни нафтови и гасоводи на нафтни и гасни полиња.

Член 133

Одредбите од овој правилник не се применуваат на нафтоводите, гасоводите и продуктоводите, како и на постројките и уредите кои се нивни составен дел изградени пред денот на влегувањето во сила на овој правилник.

При првата реконструкција на постојните нафтови, гасоводи и продуктоводи или на нивни одделни делови, вклучувајќи ги и постројките и уредите што се нивни составен дел, се применуваат сите технички услови, нормативи и заштитни мерки пропишани со овој правилник.

Член 134

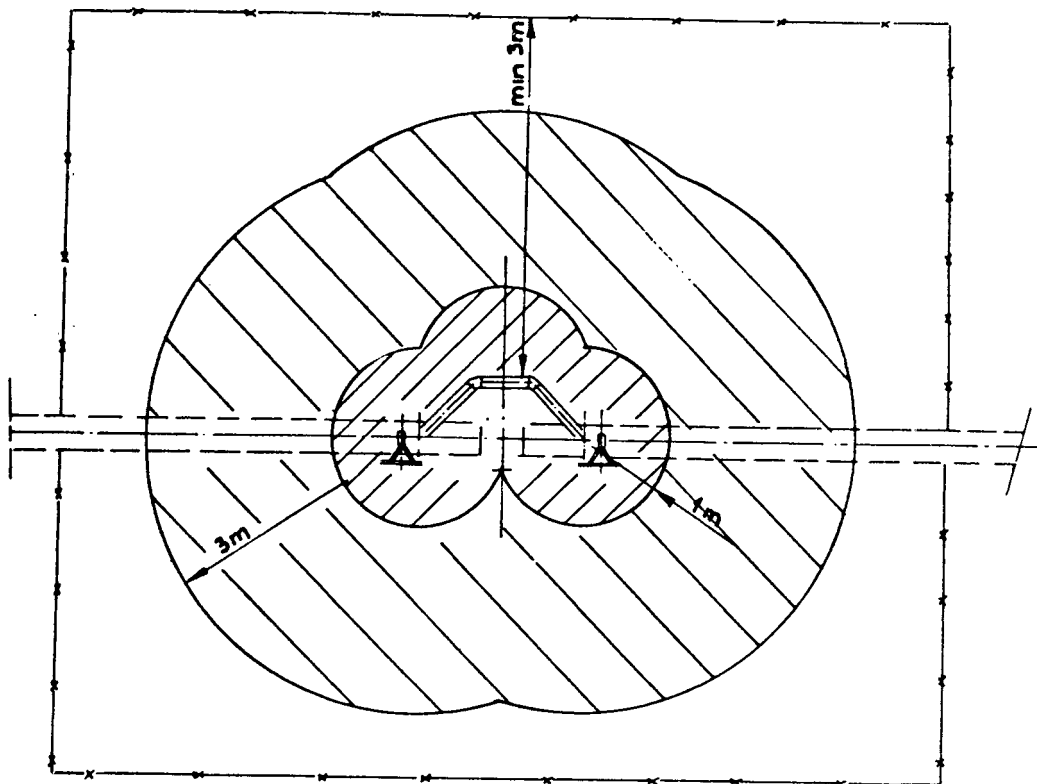
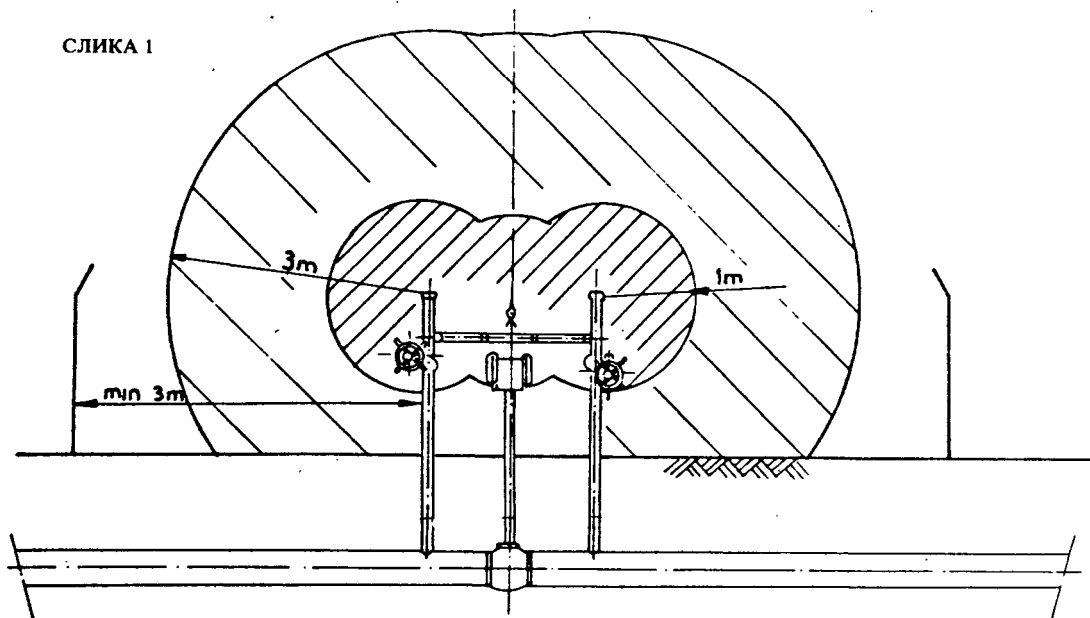
Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. IV/03-1223/34
6 септември 1984 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за
сообраќај и врски,
Мустафа Пљакиќ, с. р.

БЛОК СТАНИЦА НА ГАСОВОД
СЕКУНДАРЕН ИЗВОР НА ОПАСНОСТ

СЛИКА 1

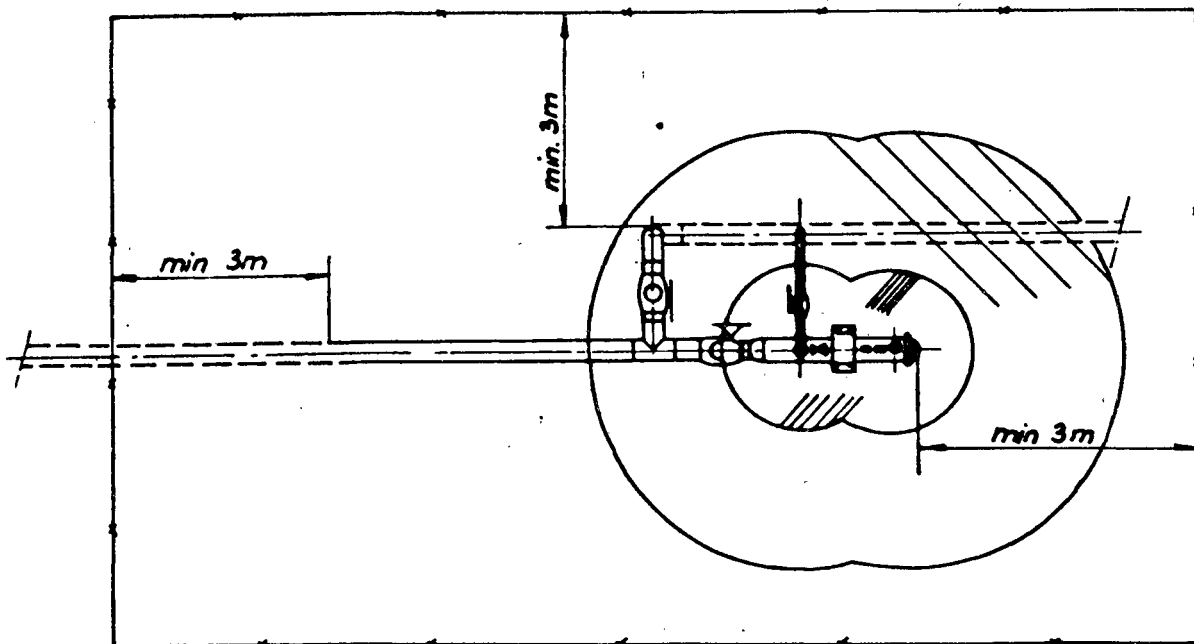
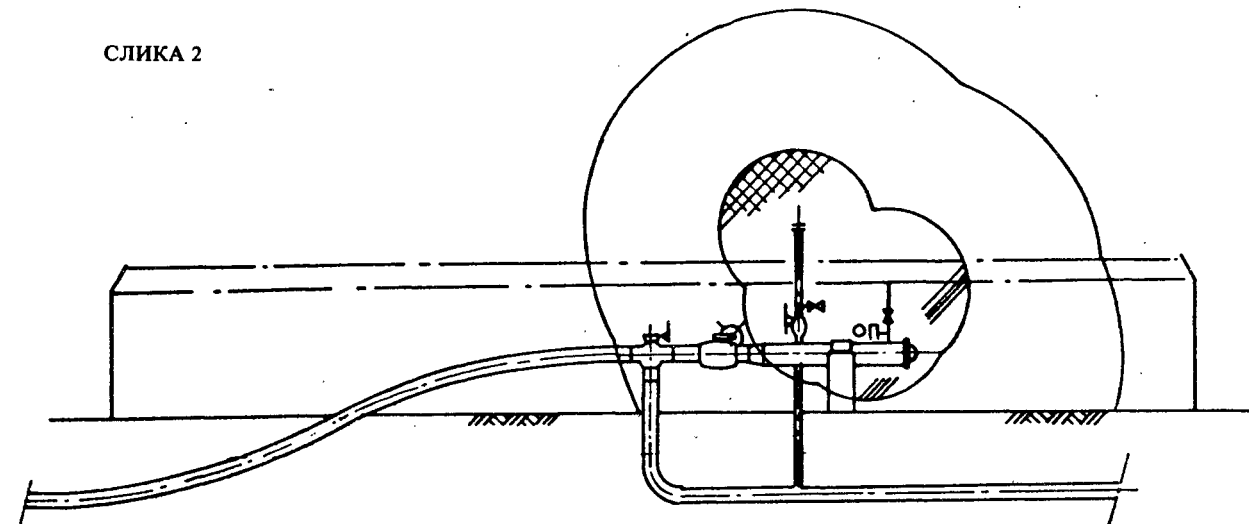

ЛЕГЕНДА:

- ЗОНА НА ОПАСНОСТ 1
- ЗОНА НА ОПАСНОСТ 2

ЧИСТАЧКА СТАНИЦА НА ГАСОВОД ПРИМАРНИ ИЗВОРИ НА ОПАСНОСТ

СЛИКА 2

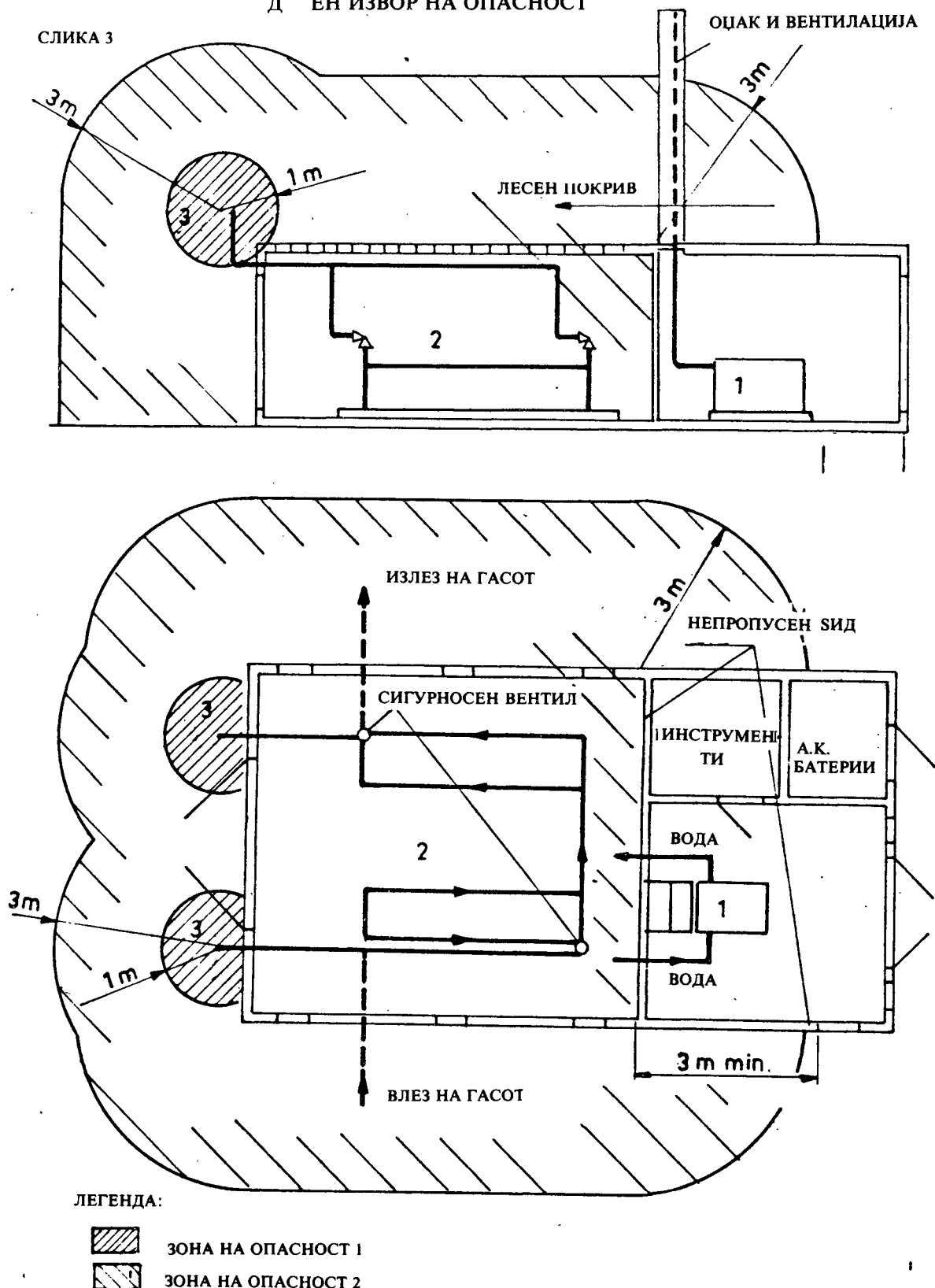

ЛЕГЕНДА:

- ЗОНА НА ОПАСНОСТ 1
- ЗОНА НА ОПАСНОСТ 2

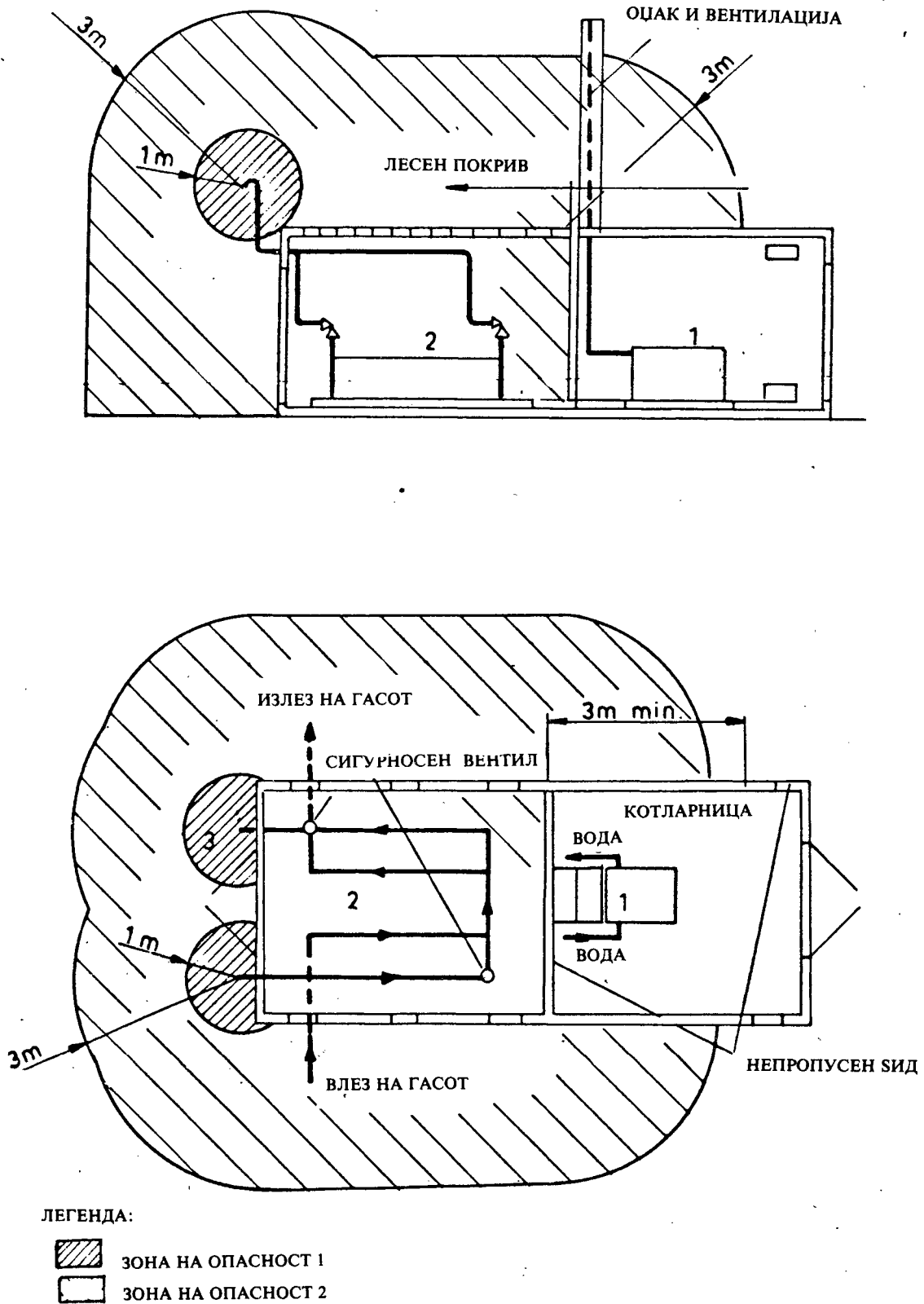
МЕРНОРЕГУЛАЦИОНА СТАНИЦА СО УРЕДИ
ЗА ТЕЛЕМЕТРИСКИ ПРЕНОС НА ПОДАТОЦИ
ДЕН ИЗВОР НА ОПАСНОСТ

СЛИКА 3

МЕРНОРЕГУЛАЦИОНА СТАНИЦА
СЕКУНДАРНИ ИЗВОРИ НА ОПАСНОСТ

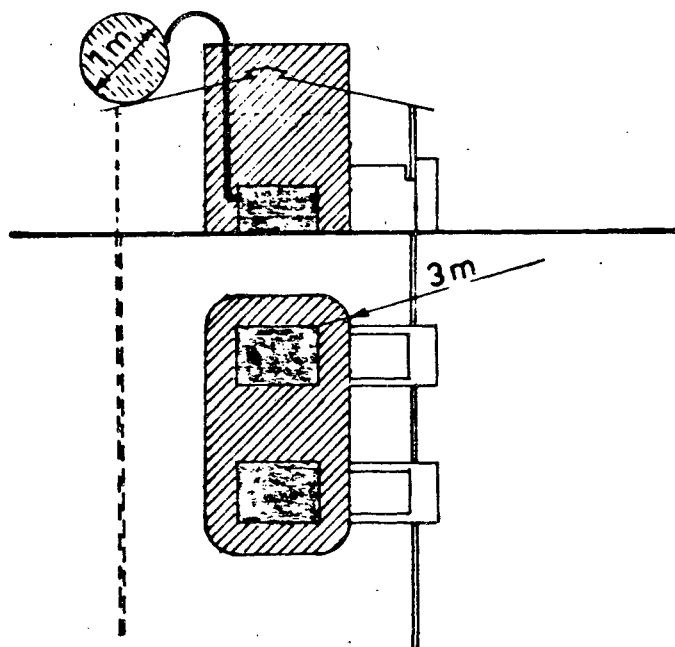
СЛИКА 4

КОМПРЕСОРСКА СТАНИЦА НА МАГИСТРАЛЕН ГАСОВОД СЕКУНДАРНИ ИЗВОРИ НА ОПАСНОСТ

СЛИКА 5

ЛЕГЕНДА:

ЗОНА НА ОПАСНОСТ 1

ЗОНА НА ОПАСНОСТ 2

350.

Врз основа на член 46 став 2 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/84), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

ПРАВИЛНИК

**ЗА УСЛОВИТЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ НА ЛАБОРАТОРИИ
ЗА ПРЕГЛЕД НА ЕЛЕКТРИЧНИ СИЈАЛИЦИ СО УС-
ВИТЕНО ВОЛФРАМОВО ВЛАКНО – РАБОТНИ ЕТА-
ЛОНИ НА ЕДИНИЦАТА ЗА СВЕТЛОСНА ЈАЧИНА**

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат условите за формирање на лаборатории за преглед на електрични сијалици со усвитено волфрамово влакно – работни еталони на единицата за светлосна јачина (во понатамошниот текст: сијалица), што во поглед на стручноста на работниците опремата и работните простории мораат да ги исполнуваат организациите на здружен труд и работните луѓе кои самостојно вршат дејност со личен труд со средства за работа во сопственост на граѓани кои произведуваат и поправаат сијалици.

Условите од став 1 на овој член се означуваат скратено со ознаката PUL.S – 1/1.

Член 2

Работниците што организациите на здружен труд и работните луѓе од член 1 на овој правилник се должни да ги обезбедат за преглед мораат да имаат VII степен на стручна подготовка, односно природно-математички факултет – група за физика или електротехнички факултет и мораат да ја познаваат постапката и методите за преглед на сијалици.

Член 3

За преглед на сијалици е потребна следната опрема:

- 1) секундарен еталон на единицата за светлосна јачина;
- 2) фотометриска клупа која овозможува:
  - мерење на растојанија со граници на дозволена грешка од $\pm 0,5$ mm;
  - мерење на агол со граници на дозволена грешка од ± 6 минути;
- 3) визуелен фотометар;
- 4) луксметар чија карактеристика на релативна спектрална осетливост ѝ одговара на карактеристиката на релативната спектрална осетливост на стандардниот фотометриски посматрач;
- 5) уред за напојување на испитуваните сијалици со еднонасочна струја, чија вредност во текот на мерењето не

сmee да отстапува од работната вредност за повеќе од $\pm 0,05\%$.

Член 4

За преглед на сијалици можат да се употребуваат следните еталони на единицата за светлосна јачина:

1) вакуумска електрична сијалица со усвитено волфрамово влакно – при работна температура на бојата од 2353 K;

2) електрични сијалици со усвитено волфрамово влакно и полнето со гас – при работна температура на бојата од 2853 K.

Член 5

Работната просторија за преглед на сијалици (во натамошниот текст: работната просторија) мора да биде чиста, сува и доволно голема за сместување на опремата и за мерење.

Член 6

Работната просторија мора да се наоѓа далеку од извори на механички вибрации и потреси и од извори на електрични и електромагнетни влијанија. Ако тие услови не се исполнети, мора да се изврши локална изолација, за да се отстранат несаканите надворешни влијанија.

Член 7

Сидовите и подот на работната просторија мораат да бидат бојадисани со мат црна боја. Со таа боја мораат да бидат бојадисани и сите покрупни уреди и мебелот во просторијата.

Член 8

Мора да се обезбеди работната просторија да биде наполно замрачена, а фотометриската клупа засолнета со црни завеси.

Член 9

Основното електрично осветление на работната просторија, мора да биде во согласност со југословенскиот стандард JUS U.C9.100 пропишан со Решението за југословенскиот стандард за зградарство („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 48/62), а освен основно осветление мораат да се изведат и посебни меѓусебно независни осветленија на одделни уреди и места за работа.

Член 10

Во работната просторија мораат да се наоѓаат маса и стол за работникот на единицата за контрола на мерите.

Член 11

Во работната просторија мораат да се наоѓаат ормани за сместување на сијалиците подготвени за преглед, на еталонската опрема и техничката документација.

Член 12

Во работната просторија не смеат да се држат предмети кои би можеле да го смеќаваат нормалното вршење на прегледот на сијалиците.

Член 13

Температурата во работната просторија мора да биде во границите $(20 \pm 5)^\circ\text{C}$, со дозволени осцилации, во текот на мерењето, помали од $\pm 1^\circ\text{C}$.

Член 14

Прагот мора да биде отстранет од работната просторија во што поголема мера.

Заради тоа мора да се врши редовна замена на филтрите во уредите за климатизација и нивно одржување.

Член 15

Работната просторија не смее да биде зачадена.

Член 16

Работната просторија мора да има соодветен систем за заземјување.

Ако постои можност да се појават пречки од опремата приклучена на истиот систем за заземјување, мора да се обезбеди посебен систем за заземјување.

Член 17

Работната просторија мора да ги исполнува пропишаните услови во поглед на хигиенско-техничката заштита.

Член 18

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за условите што треба да ги исполнуваат работните простории и опремата за преглед на електрични сијалици со усвитено волфрамово влакно – работни еталони на единицата на светлосната јачина, као и работниците во определени организации на здружен труд во поглед на стручната подготовка ако му се ставаат на располагање на органот за контрола при прегледот на тие сијалици („Службен лист на СФРЈ”, бр. 57/80).

Член 19

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 0404-137/1
7 јануари 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери и
скапоцени метали,
Милицав Воичиќ, с. р.

351.

Врз основа на член 46 став 2 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/84), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА УСЛОВИТЕ ЗА ФОРМИРАЊЕ ЛАБОРАТОРИИ ЗА ПРЕГЛЕД НА ФОТОЕЛЕКТРИЧНИ ЛУКСМЕТРИ-МЕРИЛА НА ОСВЕТЛЕНОСТА

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат условите за формирање лаборатории за преглед на фотоелектрични луксметри-мерила на осветленоста (во натамошниот текст: луксметри), што во поглед на стручноста на работниците, опремата и работните простории мораат да ги исполнуваат организациите на здружен труд и работните луѓе што самостојно вршат дејност со личен труд со средства на трудот во сопственост на граѓани кои произведуваат и поправаат луксметри.

Условите од став 1 на овој член се означуваат скратено со ознаката PUL. S – 2/1.

Член 2

Работниците што организациите на здружен труд и работните луѓе од член 1 на овој правилник се должни да ги обезбедат за преглед, на луксметри мораат да имаат VII степен на стручна подготовка односно природно-математички факултет – група за физика или електротехнички факултет и мораат да ја познаваат постапката и методите за преглед на луксметри.

Член 3

За преглед на луксметри е потребна следната опрема:

- 1) работен еталон на единица на светлосна јачина;
- 2) фотометриска клупа со прибор;
- 3) електричен извор на еднонасочна струја и еднонасочен напон;
- 4) еталон отпорници од: 0,001 Ω , 0,01 Ω и 0,1 Ω ;
- 5) инструменти за мерење на еднонасочна струја и еднонасочен напон од класа 0,1;
- 6) комплет неутрални светлосни филтери со коефициенти на пропусливост од 10% до 50%.

Член 4

Еталонот на единица на светлосна јачина мора да одговара на барањата пропишани во Правилникот за метролошките услови за електричните сијалици со усвитено волфрамово влакно – работни еталони на единицата на светлосна јачина („Службен лист на СФРЈ”, бр. 47/80).

Член 5

За преглед на луксметри може да се употребува фотометриска клупа или друг фотометриски уред чии грешки во проценти не се поголеми од $\pm \frac{K}{5}$, каде што е К – класа на точност на луксметарот.

Член 6

Електричниот извор на еднонасочна струја и напон мора да овозможува континуирани промени на тие големини од нула до нивните максимални вредности. Стабилноста на излезниот напон не смее да биде помала од $\pm 0,15\%$ при варијација на мрежниот напон од 15%.

Член 7

Вредноста на отпорноста на еталон отпорникот мора да се избере така што моќноста на дисипацијата да не биде поголема од 1 W.

Член 8

Грешката на неутралниот филтер не смее да биде поголема од $\pm 0,5\%$ по коефициент на пропусливост.

Член 9

Работната просторија за преглед и жигосување на луксметри (во натамошниот текст: работна просторија) мора да биде чиста, сува и доволно пространа за сместување на опремата и за мерење.

Член 10

Работната просторија мора да се наоѓа далеку од извори на механички вибрации и потреси и од извори на влијателни магнетни полиња (освен магнетното поле на Земјата). Ако тие услови не се исполнети, мора да се изврши локална изолација за да се отстранат несаканите надворешни влијанија.

Член 11

Сидовите и подот на работната просторија мораат да бидат бојосани со мат црна боја. Со таа боја мораат да бидат бојосани и сите покрупни уреди и мебелот на просторијата.

Член 12

Мора да се обезбеди работната просторија да биде наполно замрачена, а фотометриската клупа засолнета со црни завеси.

Член 13

Основното електрично осветление во работната просторија мора да биде во согласност со југословенскиот

стандард JUS U.C9.100 пропишан во Решението за југословенскиот стандард за зградарство („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 48/62), а освен основно осветление мораат да се изведат и посебни, меѓусебно независни осветленија на одделни уреди и места за работа.

Член 14

Во работната просторија мораат да се наоѓаат маса и стол за работникот на органот за контрола.

Член 15

Во работната просторија мораат да се наоѓаат ормани за сместување на луксметрите подготвени за преглед, на еталонската опрема и техничката документација.

Член 16

Во работната просторија не смее да се држат предмети што би можеле да го смеќаваат нормалното вршење на преглед на луксметрите.

Член 17

Температурата во работната просторија мора да биде во границите $(20 \pm 5) ^\circ\text{C}$, со допуштени осцилации во текот на мерењето помали од $\pm 1 ^\circ\text{C}$.

Влажноста во работната просторија може да биде најмногу 80%.

Член 18

Правот мора да биде отстранет од работната просторија во што поголема мера. Заради тоа мора да се врши редовна замена на филтерите во уредите за климатизација и нивно одржување.

Член 19

Работната просторија не смее да биде задимена.

Член 20

Работната просторија мора да има мерно заземјување кое одговара на потребата за преглед на луксметри. Ако постои можност да се појаваат пречки од опрема приклучена на истиот систем на заземјување, мора да се обезбеди посебен систем на заземјување.

Член 21

Работната просторија мора да ги исполнува пропишаните услови во поглед на хигиенско-техничката заштита.

Член 22

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за условите што треба да ги исполнуваат работните простории и опремата за преглед и жигосување на фотоелектрични луксметри – мерила на осветленоста и работниците во определени организации на здружен труд во поглед на стручната подготовка, ако му се ставаат на располагање на органот за контрола при прегледот и жигосувањето на тие луксметри („Службен лист на СФРЈ”, бр. 6/81).

Член 23

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 0404-138/1
7 јануари 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери и
скапоцени метали,
Милисав Воичиќ, с. р.

352.

Врз основа на член 33 став 2 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/84), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА МЕТРОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ЗА МАШИНИ ЗА МЕРЕЊЕ НА ПОВРШИНА****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат метролошките услови што мораат да ги исполнуваат машините за мерење на површината на кожа или на сличен неправилно омеген материјал со автоматски погон (во натамошниот текст: машини за мерење на површина).

Метролошките услови од став 1 на овој член се означуваат скратено со ознаката MUS.A-1; 2)/1.

Член 2

Под машини за мерење на површина, во смисла на овој правилник, се подразбираат:

- 1) механички машини за мерење на површина;
- 2) електронски машини за мерење на површина.

Под механичка машина за мерење на површина, во смисла на овој правилник, се подразбира машина за мерење на површина чија работа се заснова врз принцип на тркалање на паралелно поставени мерни тркала со клинови преку мерениот материјал, при што поминатите патеки на тркалицата, преку систем на лостови, се пренесуваат врз направата за покажување.

Под електронска машина за мерење на површина се подразбира машина за мерење на површина чија работа се заснова врз принцип на светлосно-електрично снимање на мерениот материјал, при што тоа снимање (непрекинато) се повторува вертикално на правецот на поместување на мерениот материјал.

Електричните импулси добиени при тоа снимање се пренесуваат во електронски блок во кој се обработуваат, така што на показниот уред се добиваат резултатите од мерењето.

Член 3

Мерниот опсег на машината за мерење на површина се определува според бројот на мерните елементи и растојанието на нивните средишта.

Мерниот опсег на механичките машини за мерење на површина со мерни елементи чии средишта меѓусебно се оддалечени 25 mm до 26 mm, изнесува:

- 1) 10 dm² до 225 dm², ако се во прашање машини за мерење на површина со 48 мерни елементи;
- 2) 15 dm² до 300 dm², ако се во прашање машини за мерење на површина со 64 мерни елементи;
- 3) 25 dm² до 450 dm², ако се во прашање машини за мерење на површина со 96 мерни елементи;
- 4) 30 dm² до 600 dm², ако се во прашање машини за мерење на површина со 128 мерни елементи.

Мерниот опсег на електронска машина за мерење на површина се утврдува зависно од нејзината широчина и можност за покажување, а најголемите дозволени должини на мерената површина се утврдуваат зависно од должината на машината.

Член 4

Најголемата дозволена грешка на мерењето на машината за мерење на површина, за секое поединечно мерење, е еднаква на најголемата од следните вредности:

- 1) $\pm 1\%$ од мерената површина;
- 2) $\pm 0,2\%$ од најголемата дозволена мерена површина, ако тој износ не е поголем од ± 1 dm².

Отстапувањето на одделни мерења од аритметичката средина на десет поединечни мерења не смеат да бидат поголеми од $\pm 0,4$ од најголемата дозволена грешка.

Член 5

За машините за мерење на површина што имаат показен уред со стрелка и скала:

- 1) отстапувањето од нулевата положба не смее да изнесува повеќе од 0,4 од најголемата дозволена грешка на најмалата мерена вредност;
- 2) разликата на податоците на два вградени показни уреди може да изнесува $\pm 0,2$ dm².

Член 6

Мерните елементи мораат да бидат поставени на еднакво растојание еден од друг, со тоа што растојанието на нивните средишта не смее да биде поголемо од 32 mm.

Поделбата на скалата или редоследот на броевите на показниот уред мора да расте рамномерно во квадратни дециметри, а при испитување на типот може да се додаде специјален покажувач со десетти делови на квадратен дециметар. Фактичкото или оптички зголеменото растојание на соседните црти на поделбата на показниот уред со скала и стрелка не смее да биде помало од 2 mm.

Показниот уред мора да биде конструиран така што да може да се врати на нула.

Член 7

Механичките машини за мерење на површина мораат да бидат изработени така што:

- 1) мерните тркала да се тркалаат по површината на мерениот материјал без забележливо лизгање;
- 2) резултатите од мерењето да не зависат од дебелината на мерениот материјал;
- 3) одделни мерни елементи да го пренесуваат поврзниот од (пат) добиен од мерениот материјал на показниот уред, независно еден од друг и рамномерно.

Член 8

Кај електронските машини за мерење на површина мора да биде обезбедено:

- 1) уредот за транспортирање да го повлекува мерениот материјал без лизгање;
- 2) временскиот редослед (наидувањето) на снимањето на површината да стои во непроменлив однос со брзината на повлекувањето на мерениот материјал.

Член 9

Машините за мерење на површина за многу брановити и збрчкани површини мораат да имаат направи кои ќе го доведат мерениот материјал во што порамна состојба.

Член 10

Машините за мерење на површина можат да имаат:

- 1) уред за регистрирање на одделни вредности на измерените површини и на нивната сума;
- 2) печатач за автоматско печатење на одделни измерени вредности на (припаѓачка) површина на мерениот материјал;
- 3) уред што служи за ширење или рамнење на површината на мерениот материјал;
- 4) други уреди што служат за сигнализација, статичка обработка на мерните податоци и сл.

Член 11

Натписите и ознаките на машините за мерење на површина мораат да бидат напишани на еден од јазиците и писмата на народите односно народностите на Југославија.

Член 12

Натписите и ознаките мораат да бидат јасни, добро видливи во работни услови и напишани така што да не можат да се избришат или симнат.

Член 13

На таблицата на машината за мерење на површина мораат да се наоѓаат следните натписи и ознаки:

- 1) фирма односно назив или знак на производителот;
- 2) сериски број, тип и година на производство;
- 3) службена ознака на типот на машината за мерење на површина, ако е извршено типско испитување;
- 4) зборовите: „мерен опсег од ... dm² до ... dm²”.

На показниот уред мора да биде означена единицата за мерење со зборовите: „квадратен дециметар” или ознака: „dm²”.

На електронските машини за мерење на површина мора на видно место да се означат дозволената должина на мерениот материјал со зборовите: „дозволено само за должини на мерената површина до ...m”.

Електронските машини за мерење на површина без посебен уред за ширење или рамнење на мерениот материјал мораат да имаат и таблица со натпис: „Не е дозволено за збрчкани или многу брановити површини”.

Таблиците од ст. 1 и 4 на овој член мораат да бидат изработени така што на нив да можат да се втиснат жигови.

Член 14

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Правилникот за метролошките услови за машините за мерење на површина („Службен лист на СФРЈ”, бр. 68/80).

Член 15

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 0404-136/1

7 јануари 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери и
скапоцени метали,
Милисав Воичиќ, с. р.

353.

Врз основа на член 25 став 2 од Законот за мерните единици и мерилата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/84), директорот на Сојузниот завод за мери и скапоцени метали пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА МЕТРОЛОШКИТЕ УСЛОВИ ЗА РАБОТНИ ЕТАЛОНИ НА ПОВРШИНА

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат метролошките услови што мораат да ги исполнуваат работните еталони на површина (во натамошниот текст: еталони).

Метролошките услови од став 1 на овој член се означуваат скратено со ознаката MUS. RE. A-0/1.

Член 2

Под работен еталон на површина, во смисла на овој правилник, се подразбира површина со правилна геометриска форма (по правило кружна, а може да биде и квадратна, правоаголна или друга правилна форма), која служи за преглед на машини за мерење на површината на кожа и на планиметри за мерење на површината на крзно.

Член 3

Номиналните вредности на површината на еталонот мораат да бидат: 10 dm²; 15 dm²; 20 dm²; 50 dm²; 75 dm²; и 100 dm².

Член 4

Границата на вкупната мерна несигурност на еталонот мора да изнесува $\pm 0,1 \text{ dm}^2$.

Член 5

Еталоните мораат да бидат изработени од материјал кој поради влијание на топлота и при подолга употреба нема во поголема мера да ја менува својата геометриска форма (да се истега, собира, наборува, раслојува, аби по рабовите и сл.).

Површината на еталонот која доѓа во допир со влечните односно мерните елементи на машината за мерење на површината мора, во поглед на припивањето односно лизгањето, да има исти особини како и површината на мерениот материјал.

Еталоните мораат да бидат изработени од гумирано платно (линолеум) и сл. дебело од 0,5 mm до 3 mm.

Член 6

Еталонот за планиметри може да биде изработен во вид на прачка (метална) во соодветна форма и големина (спрема пречникот на кругот на површината), а завршните делови мораат да бидат нераздвојно поврзани со основниот дел.

Член 7

Натписите и ознаките на еталонот мораат да бидат напишани на еден од јазиците и писмата на народите односно народностите на Југославија.

Член 8

Натписите и ознаките мораат да бидат јасни, добро видливи во работни услови и напишани така што да не можат да се избришат или симнат.

Член 9

На zgodno место на еталонот мораат да се наоѓаат следните натписи и ознаки:

- 1) фирма односно назив или знак на производителот;
- 2) фабрички број;
- 3) ознака на номиналната вредност на површината изразена во dm² (повр: „50 dm²”);
- 4) службена ознака на типот на еталонот, ако е извршено испитување на типот.

Член 10

Овој правилник влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 0404-135/1
7 јануари 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за мери и
скапоцени метали,
Милисав Воичиќ, с. р.

354.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА БАКАР И ЛЕГУРИ ОД БАКАР****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за бакар и легури од бакар што ги имаат следните називи и ознаки:

1) Методи за испитување на хемискиот состав на бакар и легури од бакар. Определување содржината на хром. Метода на атомска апсорпциона спектрофотометрија — — — — — **JUS C. A1. 622**

2) Методи за испитување на хемискиот состав на бакар и легури од бакар. Определување на содржината на кадмимум во легури од бакар. Метод на атомска апсорпциона спектрофотометрија — — — — — **JUS C. A1. 623**

3) Методи за испитување на хемискиот состав на бакар и легури од бакар. Определување на содржината на хром во легури од бакар. Волуметриски метод. — — — — — **JUS C. A1. 624**

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целина, а ќе се применуваат на бакар и на легури од бакар што ќе се произведат односно увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1776/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

355.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ОПРЕМА ЗА РУДНИЧКИ ТРАНСПОРТ НА МИНЕРАЛНИ СУРОВИНИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за опрема за руднички транспорт на минерални сировини што ги имаат следните називи и ознаки:

1) Конструкциони елементи на јамските вагонети и вагони. Спојници — **JUS P. R1. 104**

2) Јамска количка за руднички транспорт. Мал руднички вагонет за превоз на јамска граѓа — — — — — **JUS P. R2. 115**

3) Вагонети за тесен колосек. Обртна накрсна плоча — — — — — **JUS P. S9. 126**

4) Вагонети за тесен колосек. Предна плоча — — — — — **JUS P. S9. 127**

5) Преносна колосечна рамка за колосек од 600 mm, 750 mm и 900 mm — — **JUS P. S9. 128**

6) Прагови за тесен колосек од 600 mm, 750 mm и 900 mm — — — — — **JUS P. S9. 129**

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целина, а ќе се применуваат на опремата за руднички транспорт на минерални сировини што ќе се произведе односно увезе од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи југословенскиот стандард кој го има следниот назив и ознака:

Јамска количка за руднички транспорт. Спојница — — — — — **JUS P. R1. 104**
донесен со Решението за југословенските стандарди за јамски колички за руднички транспорт („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 11/58).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1770/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

356.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ТЕКСТИЛ****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за текстил што ги имаат следните називи и ознаки:

1) Текстил. Коноп, суров (стебленце). Технички услови — — — — — **JUS F. B1. 030**

2) Текстил. Конопово влакно. Технички услови — — — — — **JUS F. B1. 031**

3) Текстил. Лен, суров (стебленце). Технички услови — — — — — **JUS F. B1. 034**

- 4) Текстил. Ленено влакно. Технички услови. — — — — — JUS F. B1. 035
 5) Текстил. Преѓа и конец. Фактор на свиткување по текс-системот — — — — — JUS F. B2 025
 6) Текстил лен и коноп. Квалитативно и квантитативно испитување на суров лен и коноп и на ленени и конопови влакна — — — — — JUS F. S2. 020

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целина, а ќе се применуваат на текстил што ќе се произведе односно увезе од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат југословенските стандарди што ги имаат следните називи и ознаки:

- 1) Памук. Преѓа од памучен тип. Број на навои на 1 m преѓа за Nm 10 до Nm 360 — — — — — JUS F. B2. 023
 2) Памук. Преѓа од памучен тип. Табела за пресметување на коефициент енгл. – метар, метар–енгл. — — — — — JUS F. B2. 024
 3) Текстил. Преѓа и конец. Број навои на 1 енгл. цол. – број навои 1 на m — — — — — JUS F. B2. 025 донесени со Решението за југословенските стандарди за конец, преѓа и ткаенини од памучен тип („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 6/57);
 4) Каделно влакно. Општи услови и класификација — — — — — JUS F. B1. 031 донесен со Решението за југословенските стандарди од областа на текстилната индустрија („Службен лист на СФРЈ”, бр. 9/65).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1777/1
 29 март 1985 година
 Белград

Директор
 на Сојузниот завод за
 стандардизација,
 Вукашин Драгоевиќ, с. р.

357.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ОБРАБОТКА НА ИНФОРМАЦИИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за обработка на информации што имаат следни називи и ознаки:

- 1) Обработка на информации. Основни термини и дефиниции — — — — — JUS I.A0.010
 2) Обработка на информации. Носители на податоци, мемории и перифериска опрема. Термини и дефиниции — — — — — JUS I.A0.022
 3) Обработка на информации. Сигурност, одржување и расположливост. Термини и дефиниции — — — — — JUS I.A0.024

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Применувањето на југословенските стандарди од член 1 на овој правилник не е задолжително.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1775/1
 29 март 1985 година
 Белград

Директор
 на Сојузниот завод за
 стандардизација,
 Вукашин Драгоевиќ, с. р.

358.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА БЕТОН

Член 1

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за бетон кој има следен назив и ознака:

Бетон. Вода за приготвување на бетон. Технички услови и методи на испитувањето — — — — — JUS I.M1.058

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Применувањето на југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник не е задолжително.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1766/1
 29 март 1985 година
 Белград

Директор
 на Сојузниот завод за
 стандардизација,
 Вукашин Драгоевиќ, с. р.

359.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ПЕЧАТЕНИ КОЛА****Член 1**

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за печатени кола, кој има следен назив и ознака:

Печатени кола. Основни принципи за конструкција и примена на печатени плочи ————— JUS N.R7.080

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Применувањето на југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник не е задолжително.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1767/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Букашин Драгоевиќ, с. р.

360.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ПЕСТИЦИДИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за пестициди кои имаат следни називи и ознаки:

- 1) Испитување на пестициди. Определување на корозивното дејство на пестицидите врз металите ————— JUS N.P8. 504
- 2) Испитување на пестициди. Определување на точката на заматување и точката на стајување ————— JUS N.P8.505

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Применувањето на југословенските стандарди од член 1 на овој правилник не е задолжително.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1779/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Букашин Драгоевиќ, с. р.

361.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА МЕТАЛИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за метали што имаат следни називи и ознаки:

- 1) Испитување на метали. Испитување на прокаливноста на челикот со челно калење (метода по Домини) ————— JUS C.A2.051
- 2) Металографски испитувања. Микроскопско определување на големината на феритното или австенитното зрно на челикот ————— JUS C.A3.004
- 3) Испитување на метали. Определување на длабочината на разјагленисувањето на нелегиран и нисколегиран челик — JUS C.A3.011
- 4) Испитување на метали. Микроскопско испитување на челикот со помош на сулфурен отпечаток (Бауманова метода) ————— JUS C.A3.012

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Освен југословенскиот стандард JUS C.A3.012, чие применување не е задолжително, југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на метали што ќе се произведат односно увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник, престанува да важи Решението за југословенскиот стандард за испитување на прокаливноста на челикот („Службен лист на ФНРЈ”, бр. 21/59).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 07-1772/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

362.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИОТ СТАНДАРД ЗА ТЕЛЕКОМУНИКАЦИОНИ КАБЛИ

Член 1

Со овој правилник се пропишува југословенскиот стандард за телекомуникациони кабли кој има следен назив и ознака:

Руднички телекомуникациони, сигнални и сигнално-телекомуникациони кабли. Технички услови — — — — — JUS N.C4.015

Член 2

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник претставува составен дел на овој правилник, а се објавува во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенскиот стандард од член 1 на овој правилник е задолжителен во целост, а ќе се применува на телекомуникациони кабли што ќе се произведат односно увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на два месеца од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

Бр. 07-1774/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

363.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ“, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК

ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА АНХИДРИД НА ФТАЛНА КИСЕЛИНА, ТЕХНИЧКИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за анхидрид на фтална киселина, технички, што имаат следни називи и ознаки:

- 1) Анхидрид на фтална киселина, технички. Технички услови — — — — — JUS H.B2.034
- 2) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на фталната киселина. Волуметриска метода — — — — — JUS H.B8.400
- 3) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на бојата на испопениот извадок во единици по Хазен. Колориметриска метода — — — — — JUS H.B8.407
- 4) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на стабилноста на бојата во единици по Хазен. Колориметриска метода — — — — — JUS H.B8.408
- 5) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на точката на кристализација — — — — — JUS H.B8.409
- 6) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на слободните киселини (како фталната киселина). Волуметриска метода — — — — — JUS H.B8.410
- 7) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на малеинската киселина. Волуметриска метода — — — — — JUS H.B8.411
- 8) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на анхидрид на малеинската киселина. Поларографска метода — — — — — JUS H.B8.412
- 9) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на 1,4-нафтохинон. Колориметриска метода — — — — — JUS H.B8.413
- 10) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на остатокот по усвитувањето. Фотометриска метода — — — — — JUS H.B8.414
- 11) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на железото. Фотометриска метода — — — — — JUS H.B8.415
- 12) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на малеинската, цитраконската, бензинската и о-толуенската киселина. Метода на гасна хроматографија — — — — — JUS H.B8.416
- 13) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на 1,4-нафтохинон и фталид. Метода на гасна хроматографија — — — — — JUS H.B8.417
- 14) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на бојата по третирањето на извадокот со сулфурна киселина во единици по Хазен. Колориметриска метода — — — — — JUS H.B8.418
- 15) Анхидрид на фтална киселина, технички. Определување на содржината на бензинската, о-толуенската и п-толуенската киселина и фталид. Метода на гасна хроматографија — — — — — JUS H.B8.419

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Освен југословенските стандарди JUS H.B8.414, JUS H.B8.415, JUS H.B8.416, JUS H.B8.417, JUS H.B8.418 и JUS H.B8.419, чие применување не е задолжително, југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на анхидрид на фталната киселина, технички што ќе се произведе односно увезе од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Решението за југословенските стандарди од областа на хемиската индустрија („Службен лист на СФРЈ”, бр. 58/71).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1768/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

Решението за југословенските стандарди од областа на руднички подземни простории („Службен лист на СФРЈ”, бр. 45/64), Решението за југословенските стандарди за пресеци на руднички подземни простории („Службен лист на СФРЈ”, бр. 4/67) и Решението за југословенските стандарди од областа за пресеци на руднички подземни простории („Службен лист на СФРЈ”, бр. 34/67).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на шест месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1769/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

364.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ПРЕСЕЦИ И ПОДГРАДИ НА РУДНИЧКИ ПОДЗЕМНИ ПРОСТОРИИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за пресеци и подгради на руднички подземни простории што имаат следни називи и ознаки:

- 1) Подграда на руднички подземни простории. Трапезеста дрвена рамка за хоризонтални и коси простории — — — — — JUS B.M1.005
- 2) Подграда на руднички подземни простории. Монолитна бетонска подграда за хоризонтални и коси простории — — — — — JUS B.M3.050
- 3) Пресеци на руднички подземни простории. Коридори, ускопи и нископи со трапезеста форма — — — — — JUS B.Z0.021

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на пресеци и подгради на руднички подземни простории од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престануваат да важат Решението за југословенските стандарди од областа на пресекот на руднички простории („Службен лист на СФРЈ”, бр. 14/62), Решението за југословенските стандарди од областа за пресеци на руднички подземни простории („Службен лист на СФРЈ”, бр. 5/64),

365.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК**ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ЖИЦА И ЈАЖИЊА ЗА НАДЗЕМНИ ВОДОВИ****Член 1**

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за жица и јажиња за надземни водови што имаат следни називи и ознаки:

- 1) Алуминиумски јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.302
- 2) Al-челични јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.351
- 3) AlMgSiE – јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.402
- 4) AlMgSiE – челични јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.451
- 5) AlMgIe – јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.502
- 6) AlMgIe – челични јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.551
- 7) Чеал – јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.602
- 8) Многу поцинкувана челична жица за електротехнички цели. Технички услови — — — — — JUS N.C1.701
- 9) Челични јажиња за надземни водови. Технички услови — — — — — JUS N.C1.702

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел на овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на жица и јажиња за надземни водови што ќе се произведат односно увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Со денот на влегувањето во сила на овој правилник престанува да важи Решението за југословенските стандарди за алуминиумски спроводници („Службен лист на СФРЈ”, бр. 12/69), Решението за југословенските стандарди за алуминиум и алуминиумски легури („Службен лист на СФРЈ”, бр. 69/73) и Правилникот за југословенскиот стандард за челични јажиња за надземни водови („Службен лист на СФРЈ”, бр. 74/82).

Член 5

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1771/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

366.

Врз основа на член 22 став 2 од Законот за стандардизацијата („Службен лист на СФРЈ”, бр. 38/77 и 11/80), директорот на Сојузниот завод за стандардизација пропишува

ПРАВИЛНИК ЗА ЈУГОСЛОВЕНСКИТЕ СТАНДАРДИ ЗА ОПРЕМА ЗА ИСТРАЖУВАЊЕ И ЕКСПЛОАТАЦИЈА НА НАФТА, ГАС И СЛОЈНИ ВОДИ

Член 1

Со овој правилник се пропишуваат југословенските стандарди за опрема за истражување и експлоатација на

367.

Врз основа на член 329 од Законот за воздушната пловидба („Службен лист на СФРЈ”, бр. 23/78 и 20/79), Сојузниот комитет за сообраќај и врски издава

НАРЕДБА

ЗА ВРЕМЕТО ВО КОЕ ВОЗДУХОПЛОВНИТЕ ПРИСТАНИШТА МОРААТ ДА БИДАТ ОТВОРЕНИ

1. Воздухопловните пристаништа мораат да бидат отворени, и тоа:

Реден број	Воздухопловно пристаниште	Во зимскиот период (од 1 ноември до 31 март)			Денови			Во летниот период (од 1 април до 31 октомври)			Денови		
		од часот	до часот	Денови	од часот	до часот	Денови	од часот	до часот	Денови			
1	„Белград”	05,30	24,00	1-понеделник 2-вторник 3-среда 4-четврток 5-петок 6-сабота 7-недела	05,30	23,30	1-понеделник 2-вторник 3-среда 4-четврток 5-петок 6-сабота 7-недела	1,2,3,4,5,6,7					
		05,30	23,00	2,4,6,7									
		05,30	00,30	3									
2	„Загреб”	00,00	24,00	1,2,3,4,5,6,7	06,00	22,00	1,2,3,4,5,6,7						
3	„Сплит”	06,00	22,00	1,2,3,4,5,6,7	06,00	22,30	1,2,3,4,5,6,7						
4	„Љубљана”	06,00	21,00	1,2,3,4,5,6,7	06,00	22,00	1,2,3,4,5,6,7						

нафта, гас и слојни води што имаат следни називи и ознаки:

- 1) Опрема за истражување и експлоатација на нафта, гас и слојни води. Заштитни и експлоатациони цевки — — — — JUS M.J2.105
- 2) Опрема за истражување и експлоатација на нафта, гас и слојни води. Црева за исплакнување — — — — — JUS M.J2.110

Член 2

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник претставуваат составен дел од овој правилник, а се објавуваат во посебно издание на Сојузниот завод за стандардизација.

Член 3

Југословенските стандарди од член 1 на овој правилник се задолжителни во целост, а ќе се применуваат на опремата за истражување и експлоатација на нафта, гас и слојни води што ќе се произведат, односно увезат од денот на влегувањето во сила на овој правилник.

Член 4

Овој правилник влегува во сила по истекот на три месеци од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ”.

Бр. 07-1765/1
29 март 1985 година
Белград

Директор
на Сојузниот завод за
стандардизација,
Вукашин Драгоевиќ, с. р.

1	2	3	4	5	6	7	8
5	„Дубровник“	07,00	22,00	1,3,4	06,00	24,00	1,2,3,4,5,6,7
		07,00	21,00	5,6			
		07,00	20,00	7			
		07,00	19,00	2			
6	„Титоград“	06,30	22,00	1,2,3,4,5	05,50	21,00	1,2,3,4
		06,00	09,00	6	05,50	00,30	5
		13,30	22,00	7	05,50	22,30	6
		17,30	19,30	6	05,50	22,30	7
7	„Сарајево“	06,00	22,00	1,2,3,4,5,6,7	06,00	22,00	1,2,3,4,5,6,7
8	„Скопје“	06,00	22,00	1,2,3,4,5	06,00	22,00	1,2,3,4,5
		06,00	08,00	6,7	06,00	08,00	5,7
		16,00	22,00	6,7	16,00	22,00	5,7
9	„Тиват“	07,00	15,00	1,2,3,4,5,6,7	06,00	18,00	1,2,3,4,5,6,7
10	„Охрид“	08,00	12,00	1,4	06,00	11,00	1
		06,00	08,00	2	07,00	11,00	2
		12,00	16,00	3	06,00	08,00	3,5
		20,00	22,00	1	06,00	10,00	4
		17,00	19,00	5	16,30	23,00	1
					21,00	23,00	2,7
					20,30	23,00	3
					22,00	23,00	4
					18,00	20,00	5

Во летниот период (од 27 март до
5 мај и од 18 октомври до 31 октомври)

11	„Задар“	06,00	09,00	1
		06,00	13,30	2
		06,00	07,00	3
		06,30	08,30	4
		06,00	08,30	5
		06,00	07,30	6
		18,15	20,15	1,2
		18,15	20,30	3
		18,15	20,15	4
		18,45	20,30	5
		18,30	20,30	7

06,00	08,30	1
18,00	22,30	1
08,30	10,30	3
17,00	23,00	3

Во летниот период (од 6 мај до
17 октомври)

06,00	08,30	1
13,00	22,30	1
06,30	10,30	3
13,00	23,00	3

Во летниот период (од 27 март до
3 јуни и од 2 октомври до 31 октомври)

06,00	07,30	2
13,00	15,00	2

Во летниот период (од 4 јуни до 1 октомври)

05,15	08,00	2
11,30	24,00	2

Во летниот период (од 27 март до
1 јуни и од 17 октомври до 31 октомври)

06,00	10,00	4
14,45	17,00	4

Во летниот период (од 2 мај до
16 октомври)

06,00	22,30	4
-------	-------	---

1	2	3	4	5	6	7	8
					Во летниот период (од 27 март до 31 мај и од 14 септември до 31 октомври)		
					08,00	10,00	5
					17,00	19,00	5
					Во летниот период (од 1 јуни до 13 септември)		
					07,00	10,30	5
					16,00	19,00	5
					Во летниот период (од 7 јуни до 21 септември)		
					08,00	09,30	6
					12,30	19,00	6
					Во летниот период (од 27 март до 31 октомври)		
					09,45	12,00	7
					18,00	22,30	7
12	„Риека“	07,00	09,00	1,2,3,5	07,00	19,45	1,3,4,5
		19,00	21,00	1,3,4,5,6	07,00	19,00	2
		16,30	18,30	7	09,00	20,00	6,7
					Во летниот период (од 27 март до 30 април)		
13	„Пула“	06,00	08,00	1,3	06,00	09,00	1
		05,30	08,00	2,5	18,00	22,00	1,4
		07,30	09,30	4	05,00	08,00	2,3,5
		19,00	22,00	1,4	20,00	22,00	2
		18,00	20,00	2	05,00	07,00	4
		17,00	22,00	3	17,00	21,30	3
		18,00	22,00	5	18,00	21,00	5,6
		19,30	22,00	6	18,00	22,30	7
		17,00	19,30	7			
					Во летниот период (од 1 мај до 31 октомври)		
					06,00	22,30	1
					05,00	22,00	2,3
					05,00	21,30	4
					05,00	23,00	5
					05,30	23,00	6,7
14	„Приштина“	05,50	10,00	1	05,30	09,00	1,3,4,5
		06,30	11,00	3	6,30	09,00	2
		05,50	11,00	4	20,00	23,00	1,4,7
		07,00	11,00	5	20,00	22,30	3
		17,00	21,00	1	17,00	20,00	5
15	„Марибор“	06,00	12,00	1,2,3,4,5	06,00	12,00	1,2,3,4,5
		17,00	22,00	1,2,3,4,5	06,00	10,00	6
					17,00	21,30	1,2,3,4,5
					20,00	21,30	7
					Во летниот период (од 2 јуни до 29 септември)		
					06,00	09,00	7
16	„Мостар“	05,30	08,10	1	06,00	10,00	1,2,4,6
		5,30	21,00	2,4	05,25	10,00	3,5
		05,30	08,00	5	15,30	21,30	1
		06,30	08,00	3,6	17,30	21,30	2,4,5
		17,30	20,30	7	15,30	22,00	3
		18,00	21,00	1,5			
		16,30	19,00	3			
		16,30	19,30	6			

1	2	3	4	5	6	7	8
					Во летниот период (од 27 март до 14 мај и од 16 септември до 26 октомври)		
17	„Осиек“	09,00 07,00 15,00	22,00 12,00 21,00	1,6 2,3,4,5,7 2,3,4,5	06,00 15,30 06,00 15,30	11,30 23,00 13,00 23,00	1,2,4,5,6 1,2,4,5 3,7 3
					Во летниот период (од 15 мај до 15 септември)		
					06,00 05,00 16,00 15,30 06,00 15,30	11,30 11,30 23,30 23,00 13,00 23,00	1,4,5,6 2 1,5 2,4,6 3,7 3
		Во зимскиот период (од 1 ноември до 28 февруари)			Во летниот период (од 27 март до 30 септември)		
18	„Порторож“	08,00	15,00	1,3,4,5,6,7	08,00	20,00	1,2,3,4,5,6,7
		Во зимскиот период (од 1 март до 31 март)			Во летниот период (од 1 октомври до 31 октомври)		
		08,00	17,00	1,2,3,4,5,6,7	08,00	17,00	1,2,3,4,5,6,7

2. Под време во кое воздухопловните пристаништа мораат да бидат отворени, во смисла на оваа наредба, се подразбира времето од почетокот до завршувањето на работата на службите утврдени со закон.

3. Воздухопловните пристаништа „Белград“ и „Сплит“ ќе бидат отворени до 31 октомври 1985 година и надвор од времето на отвореноста во случаи на присилно слетување.

4. Воздухопловните пристаништа од точка 1 на оваа наредба ќе бидат отворени и надвор од времето на отвореноста во случаите предвидени во член 222 став 2 од Законот за воздушната пловидба.

5. Времето на отвореноста на воздухопловните пристаништа од точка 1 на оваа наредба се смета по југословенско време.

6. Со денот на влегувањето во сила на оваа наредба престанува да важи Наредбата за времето во кое воздухопловните пристаништа мораат да бидат отворени („Службен лист на СФРЈ“, бр. 59/84 и 9/85).

7. Оваа наредба влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во „Службен лист на СФРЈ“.

VI/1 бр. 2735/1
15 мај 1985 година
Белград

Претседател
на Сојузниот комитет за
сообраќај и врски,
Мустафа Пљакиќ, с.р

УСТАВЕН СУД НА ЈУГОСЛАВИЈА

ОДЛУКА

ЗА ОЦЕНА НА УСТАВНОСТА НА ОДРЕДБИТЕ НА ЧЛ. 10 И 15 ОД ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНИ И ДОПОЛНЕНИЈА НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОЦИТЕ НА ГРАЃАНИТЕ

1. Со предлог на Адвокатската комора на Македонија пред Уставниот суд на Југославија е поведена постапка за оценување на уставноста на одредбите на чл. 10 и 15 од Законот за измени и дополненија на Законот за даноците на граѓаните („Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“, бр. 50/82). Предлагачот смета дека со оспорените одредби на Законот даночниот принцип на оданочување на адвокатите спрема фактичниот личен доход е заменет со оданочување спрема претпоставениот личен доход, како и дека стапките на оданочување до определено ниво се пропорционални, а преку тоа ниво се прогресивни, што е противно на одредбите на член 31 од Уставот на СФРЈ.

2. Со одредбата на член 10 од наведениот републички закон беше пропишано основницата на данокот од вршење на дејности за обврзници, што се оданочуваат според фактичниот личен доход, по правило, за адвокати не може да биде пониска од просечните годишни лични доходи на судиите во општинскиот суд. Наведената одредба престанала да важи врз основа на член 9 од изменетиот закон („Службен весник на Социјалистичка Република Македонија“, бр. 3/85), кој се применува од 1 јануари 1985 година.

Според одредбата на член 15 од Законот стапките на данокот од вршење на дејности врз основниците до височината на двократниот просечен годишен личен доход во стопанството се пропорционални, а врз основниците над тој износ – прогресивни. Тие се различни и се утврдуваат во зависност од дејноста, условите под кои дејноста се врши и местото каде што дејноста се врши.

3. Согласно со одредбите на член 264 став 1 од Уставот на СФРЈ, системот, изворите и видовите даноци, такси и другите давачки се уредуваат со закон, а според одредбите на член 195 од Уставот на СФРЈ секој е должен, под еднакви услови и сразмерно со своите материјални

можности, да придонесе за задоволување на општите општествени потреби.

Тргувајќи од наведените уставни одредби, со оспориениот закон можеше да се пропише дека даночните стапки до определено ниво се пропорционални, а над тоа ниво се прогресивни, што претставува целесообразност, што ја цени доносителот на актот, а не оцената на уставноста.

4. Уставниот суд на Југославија, врз основа на член 375 став 1 точка 1 од Уставот на СФРЈ, на седницата одржана на 20 март 1985 година, едногласно, донесе

О д л у к а

Се одбива предлогот на Адвокатската комора на Македонија да се утврди дека одредбите на чл. 10 и 15 од Законот за измени и дополненија на Законот за даноците на граѓаните се несогласни со Уставот на СФРЈ.

Оваа одлука Уставниот суд на Југославија ја донесе во состав: претседател на Уставниот суд на Југославија д-р Васил Гривчев и судиите: Божидар Булатовиќ, д-р Александар Фира, Иван Франко, д-р Стана Ѓукиќ-Делевиќ, Славко Кухар, Мустафа Сефо, Воислав Ракиќ, Јаким Спировски, Радко Мочивник, д-р Јосиф Трајковиќ и Рамадан Враниќи.

У-бр. 269/84
20 март 1985 година
Белград

Претседател
на Уставниот суд
на Југославија,
д-р Васил Гривчев, с. р.

По извршеното срамнување со изворниот текст е утврдено дека во текстот на Законот за службата во вооружените сили, објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 7/85, се поткрале долунаведените грешки, та се дава

ИСПРАВКА

НА ЗАКОНОТ ЗА СЛУЖБАТА ВО ВООРУЖЕНИТЕ СИЛИ

1. Во насловот пред член 82 наместо зборот: „Привремено“, треба да стои зборот „предвременно“.
2. Во член 140 став 2 наместо зборовите: „се влошува“, треба да стојат зборовите: „се влошила“.
3. Во член 161 став 2 наместо зборот: „платата“, треба да стојат зборовите: „личниот доход“.
4. Во член 307 став 2 наместо зборот: „Законот“, треба да стојат зборовите: „овој закон“.
5. Во член 307 став 3 по зборот: „оператика“, треба да се стави запирка и да се брише зборот: „во“.
6. Во член 315 став 2 наместо зборовите: „потребите на ЈНА“, треба да стојат зборовите: „потребите на пополнувањето на ЈНА“.
7. Во член 342 наместо зборовите: „зголемените животни трошоци“, треба да стојат зборовите: „зголемените трошоци“.
8. Во член 347 наместо зборовите: „на воена служба“, треба да стојат зборовите: „на воена вежба“.
9. Во член 429 став 1 точка 4 наместо зборовите: „член 421“, треба да стојат зборовите: „член 425“.
10. Во член 425 став 3 наместо зборовите: „претставуваат вишок, при давањето“, треба да стојат зборовите: „претставуваат вишок. При давањето“.
11. Во член 507 став 4 наместо зборовите: „член 504“, треба да стојат зборовите: „член 506“.
12. Во член 508 наместо зборовите: „член 503“ треба да стојат зборовите: „член 504“.

Од Службата за законодавство на Собранието на СФРЈ.

Белград, 29 април 1985 година.

По извршеното срамнување со изворниот текст е утврдено дека во текстот на Одлуката за условите и начинот на пренесување девизи на давателите на услуги на превоз во меѓународниот стоковен сообраќај во 1985 година објавен во „Службен лист на СФРЈ“, бр. 15/85“, се поткрала долунаведената грешка, та се дава

ИСПРАВКА

НА ОДЛУКАТА ЗА УСЛОВИТЕ И НАЧИНОТ НА ПРЕ- НЕСУВАЊЕ ДЕВИЗИ НА ДАВАТАЛИТЕ НА УСЛУГИ НА ПРЕВОЗ ВО МЕЃУНАРОДНИОТ СТОКОВЕН СО- ОБРАЌАЈ ВО 1985 ГОДИНА

Во точка 4 под 3 наместо процентот: „55%“ треба да стои процентот: „85%“.

Од Сојузниот комитет за законодавство, Белград 10 мај 1985 година.

СОДРЖИНА :

Страна

344. Одлука за измени и дополненија на Одлуката за распоредување на девизите утврдени за потребите на органите на федерацијата и за потребите на остварувањето на правата и должностите на федерацијата за 1985 година	833
345. Одлука за измени на Одлуката за каматните стапки на пласманите од примарната емисија	833
346. Одлука за измена на Одлуката за надомест за користење на задолжителната резерва за одржување на дневната ликвидност на банките и на други финансиски организации	834
347. Одлука за распишување на дополнителен избор за еден делегат во Сојузниот собор на Собранието на Социјалистичка Федеративна Република Југославија од Социјалистичка Република Србија	834
348. Правилник за измена на Правилникот за регистрација на моторни и приклучни возила	834
349. Правилник за техничките услови и нормативи за безбеден транспорт на течни и гасовити јагленоводороди со магистрални нафтоводи и гасоводи и со нафтоводи и гасоводи за меѓународен транспорт	835
350. Правилник за условите за формирање на лаборатории за преглед на електрични сјајници со усвитено волфрамово влакно – работни еталони на единицата за светлосна јачина	857
351. Правилник за условите за формирање лаборатории за преглед на фотоелектрични луксметри – мерила на осветленоста	858
352. Правилник за метролошките услови за машини за мерење на површина	860
353. Правилник за метролошките услови за работни еталони на површина	861
354. Правилник за југословенските стандарди за бакар и легури од бакар	862
355. Правилник за југословенските стандарди за опрема за руднички транспорт на минерални сировини	862
356. Правилник за југословенските стандарди за текстил	862
357. Правилник за југословенските стандарди за обработка на информации	863
358. Правилник за југословенскиот стандард за бетон	863
359. Правилник за југословенскиот стандард за печатени кола	864
360. Правилник за југословенските стандарди за пестициди	864
361. Правилник за југословенските стандарди за метали	864

	Страна		Страна
362. Правилник за југословенскиот стандард за телекомуникациони кабли — — — — —	865	367. Наредба за времето во кое воздухопловните пристаништа мораат да бидат отворени — — — — —	867
363. Правилник за југословенските стандарди за анхидрид на фтална киселина, технички — — — — —	865	Одлука за оценка на уставноста на одредбите на чл. 10 и 15 од Законот за измени и дополненија на Законот за даноците на граѓаните — — — — —	870
364. Правилник за југословенските стандарди за пресеци и подгради на руднички подземни простории — — — — —	866	Исправка на Законот за службата во вооружените сили — — — — —	871
365. Правилник за југословенските стандарди за жица и јажиња за надземни водови — — — — —	866	Исправка на Одлуката за условите и начинот на пренесување девизи на давателите на услуги на превоз во меѓународниот стоковен сообраќај во 1985 година — — — — —	871
366. Правилник за југословенските стандарди за опрема за истражување и експлоатација на нафта, гас и слојни води — — — — —	867		